EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 3. 12. 2025
COM(2025) 735 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o fungovaní európskeho trhu s uhlíkom v roku 2024

{SWD(2025) 388 final}

Obsah

1. Úvod ... 3
2. Aktuálny stav systému EU ETS ... 4
2.1. Rozsah a pôsobnosť ... 4
2.2. ETS2 – nový systém obchodovania s emisiami pre odvetvie budov, odvetvie cestnej dopravy a ďalšie odvetvia ... 5
2.3. Sociálno-klimatický fond ... 6
2.3.1. Sociálno-klimatické plány ... 6
3. Emisný strop ... 7
4. Obchodovanie s kvótami formou aukcie ... 11
4.1. Aukcie a zrušenie emisných kvót v dôsledku rozšírenia rozsahu pôsobnosti systému EU ETS na námornú dopravu ... 12
4.2. Flexibilita podľa nariadenia o spoločnom úsilí ... 13
4.3. Dobrovoľné zrušenie kvót ... 13
5. Bezodplatné prideľovanie emisných kvót ... 14
5.1. Mechanizmus uhlíkovej kompenzácie na hraniciach ... 17
6. Trh EÚ s uhlíkom ... 18
6.1. Dosiahnutie rovnováhy medzi ponukou a dopytom ... 18
6.2. Dohľad nad trhom ... 19
7. Vývoj v oblasti emisií ... 22
7.1. Emisie zo spaľovania fosílnych palív v zariadeniach ... 23
8. Príjmy zo systému EU ETS ... 25
8.1. Pomoc na nepriame náklady ... 28
8.2. Inovačný fond systému obchodovania s emisiami ... 31
8.3. Modernizačný fond systému obchodovania s emisiami ... 33
8.4. Dekarbonizačný fond systému obchodovania s emisiami pre Grécko ... 34
9. Letecká doprava ... 35
10. Námorná doprava ... 39
11. Vykonávací rámec systému EU ETS ... 40
11.1. Monitorovanie a nahlasovanie emisií ... 40
11.1.1. Monitorovanie a nahlasovanie emisií zo spaľovania komunálneho odpadu ... 42
11.1.2. Monitorovanie a nahlasovanie vplyvov leteckej dopravy, ktoré nesúvisia s emisiami CO_2 42
11.2. Overovanie a akreditácia ... 42
11.3. Usmerňovacie dokumenty ... 43
11.4. Príslušné vnútroštátne orgány ... 44
11.5. Dodržiavanie súladu so systémom EU ETS ... 45
11.6. Vykonávací rámec pre námornú dopravu ... 46

11.6.1. Monitorovanie a nahlasovanie emisií 47
11.6.2. Overovanie a akreditácia 48
11.6.3. Riadiace orgány 48
11.6.4. Dodržiavanie súladu so systémom EU ETS v prípade námornej dopravy 48
11.6.5. Vykonávanie systému ETS2 48
12. Systém EU ETS v kontexte riadenia EÚ v oblasti klímy a energetiky 49
13. Prepojenie systému EU ETS a švajčiarskeho systému ETS 50
14. Zhrnutie 54

1. Úvod

Systém Európskej únie na obchodovanie s emisiami (EU ETS) je základným kameňom politiky Únie v oblasti klímy, ktorej cieľom je nákladovo efektívne znižovať emisie. V súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ sa v ňom stanovuje strop a cena emisií z odvetví energetiky, priemyslu a námornej dopravy a časti odvetvia leteckej dopravy v Európe. Emisie, na ktoré sa vzťahuje systém EU ETS, predstavujú približne 40 % celkových emisií EÚ.

Stropom sa zabezpečuje, že emisie sa postupne znižujú, a cena uhlíka, ktorú určuje trh, motivuje spoločnosti, aby tam, kde je to najmenej nákladné a technologicky neutrálne, zavádzali riešenia a vykonávali investície na účely znižovania emisií. Cena uhlíka určuje aj príjmy, ktoré vytvára systém EU ETS.

Od svojho spustenia v roku 2005 systém EU ETS pomohol znížiť emisie z výroby elektriny a tepla a priemyselnej výroby o 50 %[1] a je na dobrej ceste k dosiahnutiu svojho cieľa znížiť emisie do roku 2030 o 62 % (v porovnaní s rokom 2005). Doteraz systém vytvoril príjmy z aukcií vo výške približne 248 miliárd EUR, ktoré sa rozdelili predovšetkým do vnútroštátnych rozpočtov na účely opatrení v oblasti klímy a na energetickú transformáciu.

V tejto správe sa posudzuje fungovanie systému EU ETS v roku 2024 a zohľadňuje sa aj relevantný vývoj v prvej polovici roka 2025. Poskytuje sa v nej aktualizovaný prehľad kľúčových aspektov rámca systému a zdôrazňuje sa ročný vývoj.

V správe sa predovšetkým uvádzajú trendy zaznamenané v systéme EU ETS v oblasti emisií a príjmov z aukcií. V roku 2024 sa emisie z elektrární a priemyselných zariadení v rámci EU ETS naďalej znižovali a oproti roku 2023 klesli o 5,8 %. V leteckej doprave sa emisie v rámci Európy v porovnaní s rokom 2023 zvýšili o 15 %, čiastočne v dôsledku rozšírenia geografického rozsahu (opätovného začlenenia zahraničných letov na letiská v najvzdialenejších regiónoch a z nich). Rok 2024 bol zároveň prvým rokom, keď boli do systému EU ETS zahrnuté emisie z námornej dopravy.

Celkové príjmy zo systému EU ETS v roku 2024 dosiahli 38,8 miliardy EUR. Smerovali predovšetkým do rozpočtov členských štátov, ale aj do Inovačného fondu a Modernizačného fondu, ako aj do rozpočtu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti pre plán REPowerEU[2]. V správe sa opisuje, ako členské štáty využili svoje príjmy zo systému obchodovania s emisiami v roku 2024, a poskytuje sa súhrn vývoja v rámci Inovačného fondu a Modernizačného fondu.

V správe sa uvádzajú úpravy emisného stropu v rámci EU ETS, ktoré nadobudnú účinnosť v roku 2026 v dôsledku plánovanej zmeny základnej hodnoty stropu, rozšírenia rozsahu pôsobnosti tak, aby zahŕňal emisie väčšieho množstva skleníkových plynov z námornej dopravy, a aktualizovaného zoznamu malých zdrojov emisií vylúčených zo systému.

---

[1] Emisie v rámci systému ETS zo zariadení v odvetviach energetiky a priemyslu v roku 2024, bez Spojeného kráľovstva, len s odvetvím výroby elektriny v Severnom Írsku, v porovnaní s upravenou hodnotou emisií v rámci systému ETS za rok 2005 a pri zohľadnení rovnakého rozsahu pôsobnosti. Na základe prehliadača údajov ETS Európskej environmentálnej agentúry, údaje extrahované 31. augusta 2025.

[2] Ďalšie informácie nájdete na webovom sídle Komisie Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a REPowerEU – Cenovo dostupná, bezpečná a udržateľná energia pre Európu.

Správa sa prijíma v súlade s článkom 10 ods. 5 a článkom 21 ods. 2 smernice o ETS (smernica 2003/87/ES)[3]. Vychádza najmä z údajov z registra Únie a hlásení členských štátov. K správe je priložený pracovný dokument útvarov Komisie (Technické informácie). Správa bola vypracovaná pred zasadnutím Rady Európskej únie (životné prostredie), ktoré sa konalo 4. až 5. novembra 2025.

2. Aktuálny stav systému EU ETS

2.1. Rozsah a pôsobnosť

Systém EU ETS sa uplatňuje vo všetkých 27 členských štátoch EÚ, na Islande, v Lichtenštajnsku a Nórsku, ako aj v elektrárňach v Severnom Írsku[4]. Od januára 2020 je systém EU ETS prepojený so švajčiarskym systémom obchodovania s emisiami (švajčiarsky systém ETS).

Od roku 2024 sa rozsah systému EU ETS v rámci odvetví vzťahuje na emisie skleníkových plynov vyše 12 000 subjektov pochádzajúcich:

- z elektrární a teplární a výrobných zariadení v Európe,
- od prevádzkovateľov lietadiel, ktorí lietajú medzi letiskami v Európskom hospodárskom priestore (EHP) a z EHP do Švajčiarska a do Spojeného kráľovstva,
- z námornej dopravy, ktorá sa uskutočňuje medzi dvoma prístavmi EHP a keď sa lode nachádzajú v prístavoch EHP, ako aj na polovicu emisií z plavieb do prístavov EHP alebo z prístavov EHP, ktoré sa začínajú alebo končia mimo EHP.

Okrem emisií CO_2 sa systém EU ETS vzťahuje aj na emisie ďalších skleníkových plynov z elektrární a teplární a z výrobných zariadení. Patria medzi ne:

- N_2O (oxid dusný) z výroby kyseliny dusičnej, adipovej a glyoxylovej a glyoxálu,
- PFC (úplne fluórované uhľovodíky) z výroby primárneho hliníka.

Emisie CH_4 (metán) a N_2O (oxid dusný) z činností námornej dopravy sú zahrnuté od januára 2026.

V roku 2024 oznámilo 23 krajín povolenia pre činnosti v rámci systému ETS uvoľňujúce emisie iné ako emisie CO_2. Štyri krajiny vyhlásili, že do povolení pre zariadenia zahrnuli činnosti zachytávania a ukladania uhlíka[5].

Od roku 2024 monitorujú a nahlasujú svoje emisie v rámci systému EU ETS zariadenia na spaľovanie komunálneho odpadu. Nie sú však povinné odovzdávať kvóty na svoje emisie. Na emisie zo spracovania odpadu sa vzťahujú vnútroštátne ciele znižovania podľa nariadenia o spoločnom úsilí (nariadenie 2018/842)[6].

---

3 Smernica 2003/87/ES z 13. októbra 2003 (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32).
4 Podľa protokolu o Írsku/Severnom Írsku k dohode o vystúpení Spojeného kráľovstva z EÚ.
5 Týmito krajinami boli Holandsko, Nórsko, Taliansko a Švédsko.
6 Nariadenie (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018 (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018).

Informácie o zariadeniach, prevádzkovateľoch lietadiel a lodných spoločnostiach, ako aj o skleníkových plynoch nahlásených v rozsahu pôsobnosti systému EU ETS (v stave v roku 2024) nájdete v oddiele 1 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie.

2.2. ETS2 – nový systém obchodovania s emisiami pre odvetvie budov, odvetvie cestnej dopravy a ďalšie odvetvia

V rámci revízie smernice o ETS v roku 2023 bol vytvorený nový systém obchodovania s emisiami (ETS2) s cieľom pokryť emisie CO_2 zo spaľovania palív v odvetví budov, odvetví cestnej dopravy a ďalších odvetviach (najmä malý priemysel, na ktorý sa nevzťahuje existujúci systém EU ETS).

Systém ETS2 funguje oddelene od existujúceho systému EU ETS. Hoci oba systémy sú systémami stropov a obchodovania, systém ETS2 sa vzťahuje na emisie vznikajúce v upstreamovej časti reťazca. To znamená, že dodávatelia palív (regulované subjekty) musia monitorovať a nahlasovať emisie zodpovedajúce spaľovaniu palív, ktoré uvoľňujú na spotrebu v odvetviach patriacich do rozsahu pôsobnosti systému ETS2, a nakupovať a odovzdávať kvóty zodpovedajúce týmto emisiám. Od januára 2025 sa od regulovaných subjektov, na ktoré sa vzťahuje systém ETS2, vyžaduje, aby mali povolenie na emisie skleníkových plynov a schválený plán monitorovania na monitorovanie a nahlasovanie svojich ročných emisií.

Každoročné nahlasovanie overených emisií bude povinné v prípade emisií uvoľnených od roku 2025, pričom údaje sa majú nahlasovať do 30. apríla nasledujúceho roka, takže emisie za rok 2025 sa majú nahlásiť v roku 2026. Regulované subjekty budú musieť odovzdať množstvo kvót zodpovedajúce ich emisiám do 31. mája roku nahlasovania. Táto povinnosť sa môže odložiť o jeden rok v prípade mimoriadne vysokých cien plynu alebo ropy v prvom polroku 2026. Pokiaľ ide o vykonávací rámec systému ETS2 a podporné dokumenty, pozri kapitolu 11.

V decembri 2024 Komisia uverejnila celoúnijné množstvo kvót pre systém ETS2 na rok 2027. Tento strop je stanovený na 1 036 288 784 kvót na rok 2027 pre EÚ27 a tri štáty EZVO, ktoré sú členmi EHP. Emisný strop v rámci ETS2 na rok 2027 bol vypočítaný na základe priemerných emisií CO_2 zo spaľovania palív v rámci činností, na ktoré sa vzťahuje systém ETS2, od roku 2016 do roku 2018. V súlade so smernicou o ETS sa tento priemer do roku 2027 znižuje takto: i) do roku 2024 prostredníctvom lineárnej trajektórie znižovania emisií, ktorá je v súlade s trajektóriou znižovania všetkých emisií v rozsahu pôsobnosti nariadenia o spoločnom úsilí, a ii) za roky 2025 – 2027 prostredníctvom ročného lineárneho redukčného koeficientu vo výške 5,1 %.

Emisný strop v rámci ETS2 uplatniteľný od roku 2028 sa určí do júna 2027 na základe priemerných emisií CO_2 nahlásených regulovanými subjektmi v rámci systému ETS2 za roky 2024 až 2026. Členské štáty sa môžu rozhodnúť jednostranne zahrnúť do systému ETS2 emisie CO_2 z činností, ktoré nie sú zahrnuté do rozsahu pôsobnosti smernice o ETS, pod podmienkou schválenia Európskou komisiou. K dnešnému dňu Komisia schválila zahrnutie ďalších činností Holandskom, Rakúskom, Fínskom a Švédskom. Emisný strop v rámci ETS2 na rok 2027 sa zmení tak, aby odrážal dodatočné emisie z týchto ďalších činností zahrnutých členskými štátmi.

Systém ETS2 dopĺňa národné ciele zníženia emisií podľa nariadenia o spoločnom úsilí. Členské štáty musia zaviesť doplnkové politiky v odvetviach v rámci ETS2 nielen na dosiahnutie svojich cieľov, ale

aj na udržanie cien ETS2 pod kontrolou. V septembri 2025 Komisia uverejnila prehľad účinných politík a opatrení, ktoré môžu pomôcť znížiť emisie v odvetví cestnej dopravy a budov[7].

2.3. Sociálno-klimatický fond

Sociálno-klimatický fond bol vytvorený spolu so systémom ETS2 s cieľom poskytnúť členským štátom finančné prostriedky na riešenie sociálnych vplyvov vyplývajúcich zo začlenenia odvetvia budov a odvetvia cestnej dopravy do nového systému a na podporu najzraniteľnejších skupín, najmä domácností trpiacich energetickou alebo dopravnou chudobou.

Vďaka fondu bude v rokoch 2026 – 2032 k dispozícii 65 miliárd EUR (v bežných cenách), ktoré sa budú financovať z externe pripísaných príjmov vytvorených prevažne z aukcií kvót zo systému ETS2, ako aj z aukcií 50 miliónov kvót z existujúceho systému EU ETS (ktoré sa už začali v roku 2025). Finančné prostriedky pridelené jednotlivým členským štátom z fondu boli stanovené na základe emisií, profilu obyvateľstva a ukazovateľov energetickej a dopravnej chudoby a relatívnej prosperity. Členské štáty mali predložiť Komisii na schválenie národné sociálno-klimatické plány do 30. júna 2025, v ktorých sa uvádza, ako plánujú vynaložiť svoje zdroje zo Sociálno-klimatického fondu. Vrátane povinného príspevku členských štátov do ich plánov vo výške 25 % sa v Sociálno-klimatickom fonde zmobilizuje najmenej 86,7 miliardy EUR.

2.3.1. Sociálno-klimatické plány

Sociálno-klimatické plány by mali zahŕňať analýzu pravdepodobných účinkov systému ETS2 na zraniteľné skupiny, ako aj štrukturálne opatrenia a investície na zmiernenie týchto účinkov zamerané na identifikované zraniteľné skupiny. Opatrenia a investície by mohli zahŕňať zlepšenie energetickej efektívnosti a obnovu budov, rozvoj čistého vykurovania a chladenia a začleňovanie energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj zavádzanie riešení v oblasti mobility s nulovými emisiami a v riadne odôvodnených prípadoch nízkoemisnej mobility, a to aj vo verejnej doprave.

Pri všetkých opatreniach a investíciách sa musí dodržiavať zásada „výrazne nenarušiť“, pokiaľ ide o šesť environmentálnych cieľov uvedených v nariadení o taxonómii (nariadenie 2020/852). Členské štáty majú takisto možnosť použiť obmedzenú časť svojho rozpočtu zo Sociálno-klimatického fondu na dočasnú priamu podporu príjmu. Okrem toho musia členské štáty zabezpečiť súdržnosť politík so svojimi národnými energetickými a klimatickými plánmi (ďalej len „NEKP“), pričom sociálno-klimatické plány môžu zahŕňať sprievodné opatrenia na posilnenie súdržnosti a stimulov pre čisté alternatívy.

Komisia už v roku 2023 zriadila špecializovanú skupinu expertov so zástupcami členských štátov, ktorá sa pravidelne stretáva a diskutuje o najlepších postupoch a vymieňa si ich. Komisia uverejnila aj niekoľko tematických poznámok a usmerňovacích dokumentov. V júni 2024 boli uverejnené dve poznámky o najlepších postupoch pre nákladovo efektívne opatrenia a investície a príslušné verejné konzultácie. V marci 2025 boli uverejnené dva usmerňovacie dokumenty o príprave sociálno-klimatických plánov a o uplatňovaní zásady „výrazne nenarušiť“. Najnovší usmerňovací dokument

[7] *New study provides toolbox for early decarbonisation in ETS2 sectors* (Nová štúdia poskytuje súbor nástrojov na včasnú dekarbonizáciu v odvetviach v rámci ETS2), GR pre oblasť klímy, 9. septembra 2025.

o monitorovaní a vykonávaní bol uverejnený v októbri 2025[8]. Komisia okrem toho zriadila platformu, prostredníctvom ktorej môžu členské štáty priebežne predkladať otázky.

Komisia priamo podporila desať členských štátov pri príprave ich klimatických plánov prostredníctvom Nástroja technickej podpory. Podpora zahŕňala počiatočné posúdenie vplyvov systému ETS2 a zraniteľných skupín, zapojenie zainteresovaných strán a zostavenie užšieho zoznamu príslušných opatrení a investícií a ich charakterizáciu.

Koncom roka 2024 a začiatkom roka 2025 členské štáty začali povinné konzultácie so zainteresovanými stranami o svojich sociálno-klimatických plánoch. Konzultácie budú pokračovať až do oficiálneho predloženia plánov. Komisár Hoekstra zároveň predsedal prvému dialógu o vykonávaní systému ETS2 a Sociálno-klimatického fondu v júni 2025, pričom zvolal rôznorodú skupinu zainteresovaných strán z odvetví vrátane tepelných čerpadiel, automobilového priemyslu, obnovy budov, mikromobility, dodávok paliva a občianskej spoločnosti.

Do polovice októbra 2025 oficiálne predložili svoje plány Komisii na posúdenie dva členské štáty (Lotyšsko a Švédsko). Komisia preskúmala aj návrhy sociálno-klimatických plánov približne 15 krajín. Komisia úzko spolupracuje so všetkými členskými štátmi počas celého procesu predkladania plánov (a pred ich predložením) a posudzovania, pričom dôrazne nabáda členské štáty, aby urýchlene vykonali Sociálno-klimatický fond a začali poskytovať podporu zraniteľným skupinám.

Komisia má päť mesiacov na posúdenie oficiálne predložených plánov. Do dvoch mesiacov od ich doručenia môže predložiť pripomienky alebo požiadať dotknutý členský štát o dodatočné informácie.

3. Emisný strop

Emisným stropom v rámci EU ETS sa stanovuje maximálny absolútny objem emisií, ktoré môžu regulované subjekty emitovať počas fázy obchodovania. Zodpovedá počtu kvót vydaných na dané obdobie, pričom jedna kvóta zodpovedá jednej tone emisií ekvivalentu CO_2 (ekvivalentu oxidu uhličitého). Strop sa každoročne znižuje, aby sa zabezpečilo, že EÚ dosiahne svoj celkový cieľ zníženia emisií. Spoločnostiam v systéme EU ETS to poskytuje uistenie o očakávanej nedostatočnej ponuke kvót.

V súčasnosti je stanovený taký strop, aby sa emisie EU ETS do roku 2030 znížili o 62 % v porovnaní s rokom 2005. Od roku 2024 do roku 2027 sa strop každoročne znižuje o 4,3 % referenčných emisií uvedených v článkoch 3c a 9 smernice o ETS[9]. Od roku 2028 bude ročná miera zníženia predstavovať 4,4 % ročne.

Na emisie v rozsahu pôsobnosti systému EU ETS z výroby elektriny a tepla, priemyselnej výroby a námornej dopravy (podľa článku 9 smernice o ETS) a z leteckej dopravy (podľa článku 3c smernice o ETS) sa uplatňujú samostatné výpočty stropov.

---

8 Usmernenie o vykonávaní Sociálneho klimatického fondu, GR pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie, 9. októbra 2025.

9 V rokoch 2024 a 2025 predstavoval lineárny redukčný koeficient pre výrobu elektriny a tepla, priemyselnú výrobu a námornú dopravu 87 924 231 kvót a pre leteckú dopravu 1 330 226 kvót.

- V roku 2024 bolo vydaných 1 386 051 745 kvót na výrobu elektriny a tepla a priemyselnú výrobu[10], zatiaľ čo 27 563 529 kvót bolo vydaných pre leteckú dopravu[11].

- V roku 2025 bolo vydaných 1 298 127 514 kvót na výrobu elektriny a tepla a priemyselnú výrobu, zatiaľ čo 26 233 302 kvót bolo vydaných pre leteckú dopravu.

Podľa článku 9 smernice o ETS sa má strop na rok 2026 znížiť o 27 miliónov kvót (v súlade so všeobecným cieľom zníženia emisií do roku 2030 pre systém EU ETS).

Zároveň sa má strop zvýšiť tak, aby odrážal rozšírenie rozsahu pôsobnosti systému EU ETS na emisie N_2O a CH_4 z námornej dopravy.

Na základe emisií za posledný rok, za ktorý sú k dispozícii údaje[12], predstavuje toto zvýšenie 2 375 680 kvót. S týmito dodatočnými kvótami sa bude obchodovať formou aukcie a pridajú sa do Inovačného fondu, ktorý bude v plnej miere financovaný zo systému EU ETS (pozri kapitolu 8.2).

Okrem toho bol aktualizovaný zoznam zariadení vylúčených určitými členskými štátmi podľa článku 27 smernice o ETS na obdobie 2026 – 2030, čo viedlo k malým úpravám stropu a lineárneho redukčného koeficientu od roku 2026.

V roku 2026 bude celkovo vydaných 1 185 420 090 kvót na výrobu elektriny a tepla, priemyselnú výrobu a námornú dopravu, zatiaľ čo 24 903 076 kvót bude vydaných pre leteckú dopravu[13].

V tabuľke 1 sa uvádzajú celkové množstvá kvót vydaných pre jednotlivé odvetvia na základe emisného stropu v rámci EU ETS.

---

10 Podrobnejšie informácie sú uvedené v rozhodnutí Komisie (EÚ) 2023/1575 z 27. júla 2023 (Ú. v. EÚ L 192, 31.7.2023, s. 30).

11 Podrobnejšie informácie sú uvedené v rozhodnutí Komisie (EÚ) 2024/1797 z 27. júna 2024, ktorým sa mení rozhodnutie (EÚ) 2023/2440 (Ú. v. EÚ L, 2024/1797, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/1797/oj).

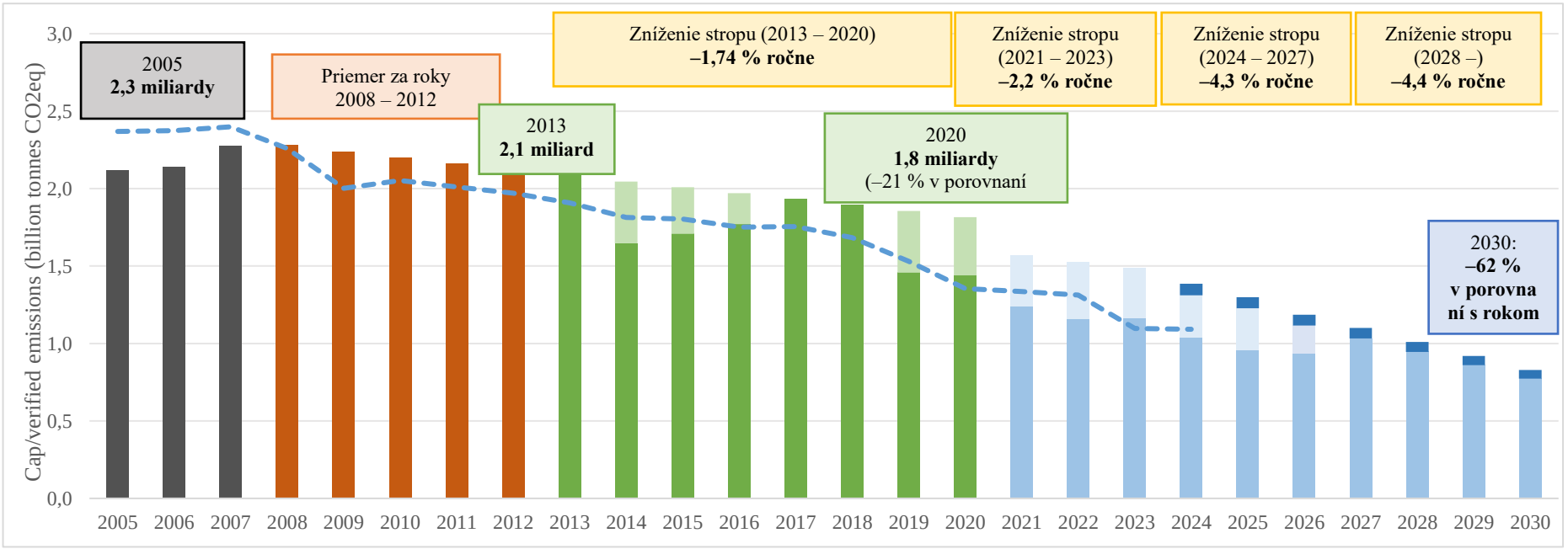
12 Údaje o emisiách nahlásené podľa nariadenia (EÚ) 2015/757 za obdobie nahlasovania 2024 k 1. októbru 2025.

13 V roku 2026 predstavoval lineárny redukčný koeficient pre výrobu elektriny a tepla, priemyselnú výrobu a námornú dopravu 87 913 405 kvót a pre leteckú dopravu 1 330 226 kvót.

Tabuľka 1. Emisný strop v rámci EU ETS (2021 – 2026). Na i) emisie z výroby elektriny a tepla, priemyselnej výroby a od roku 2024 z námornej dopravy a na ii) emisie z leteckej dopravy v rámci systému EU ETS sa vzťahujú samostatné výpočty stropov. Od 1. januára 2024 sa rozsah pôsobnosti systému EU ETS pre leteckú dopravu rozširuje aj na emisie z väčšiny letov medzi EHP a deviatimi najvzdialenejšími regiónmi EÚ, ako aj na odlety z najvzdialenejších regiónov do Švajčiarska a Spojeného kráľovstva (pozri kapitolu 9). Celkové množstvo kvót pre leteckú dopravu od roku 2024 odráža rozšírený rozsah pôsobnosti systému EU ETS pre leteckú dopravu.

Rok	**Celkové množstvo kvót na výrobu elektriny a tepla, pre priemyselnú výrobu a námornú dopravu**	**Celkové množstvo kvót pre leteckú dopravu**
2021	1 571 583 007	28 306 545
2022	1 528 579 492	27 268 379
2023	1 485 575 977	26 341 779
2024	1 386 051 745	27 563 529
2025	1 298 127 514	26 233 302
2026	1 185 420 090	24 903 076

V grafe 1 sú znázornené zmeny stropu počas všetkých fáz systému EU ETS vrátane plánovaných úprav.

Graf 1. Emisný strop v systéme EU ETS v porovnaní s overenými emisiami. V tomto grafe sa zohľadňuje revízia smernice o ETS v roku 2023, t. j. zmena základnej hodnoty stropu v rokoch 2024 a 2026, zahrnutie odvetvia námornej dopravy do systému EU ETS od roku 2024 a lineárny redukčný koeficient 4,3 % v rokoch 2024 – 2027 a 4,4 % od roku 2028. ***Letecká doprava nie je zahrnutá.*** *Vzhľadom na zmeny rozsahu pôsobnosti nie sú údaje z rokov 2005 – 2007 priamo porovnateľné s najnovšími údajmi. Od roku 2021 nie sú už v systéme EU ETS zahrnuté zariadenia zo Spojeného kráľovstva, zahrnutí sú len výrobcovia elektrickej energie v Severnom Írsku.* ***Od roku 2024 zahŕňajú overené emisie v grafe aj odvetvie námornej dopravy, preto emisie za rok 2024 a 2023 nie sú porovnateľné.*** *Legenda: stĺpce (strop), časti stĺpcov vo svetlom odtieni v rokoch 2014 – 2016 (kvóty odložené z aukcií), časti stĺpcov vo svetlom odtieni od roku 2019 (kvóty umiestnené do trhovej stabilizačnej rezervy), časti stĺpcov v tmavom odtieni od roku 2024 (rozšírenie pôsobnosti na námornú dopravu), prerušovaná čiara (overené emisie).*

4. Obchodovanie s kvótami formou aukcie

Obchodovanie formou aukcie je hlavnou metódou rozdeľovania kvót v rámci systému EU ETS a predstavuje 57 % stropu[14]. V nariadení o obchodovaní formou aukcie (nariadenie 2023/2830)[15] sa stanovujú pravidlá na zabezpečenie toho, aby sa aukcie uskutočňovali otvoreným, transparentným, harmonizovaným a nediskriminačným spôsobom. Upravuje sa v ňom harmonogram, správa a iné aspekty obchodovania s kvótami formou aukcie.

V roku 2024 sa aukcie naďalej uskutočňovali prostredníctvom platformy European Energy Exchange AG (EEX):

- ako spoločnej aukčnej platformy pre 25 členských štátov zúčastnených na spoločnom postupe verejného obstarávania,
- pre Poľsko, ktoré sa rozhodlo vystúpiť zo spoločného postupu verejného obstarávania, ale neurčilo svoju vlastnú aukčnú platformu,
- pre Island, Lichtenštajnsko a Nórsko po zmene Dohody o EHP v roku 2019, ktorá im umožnila účasť na dohode o spoločnom obstarávaní pre spoločnú aukčnú platformu,
- pre Spojené kráľovstvo na účely obchodovania s kvótami formou aukcie pre elektrárne v Severnom Írsku,
- na platforme EEX sa obchoduje s kvótami formou aukcie aj pre Nemecko, ako na jeho nezávislej aukčnej platforme.

V tabuľke 2 sa uvádza prehľad ročných objemov emisných kvót obchodovaných formou aukcie na platforme EEX od roku 2021.

Tabuľka 2. Celkové objemy emisných kvót obchodovaných formou aukcie (2021 – 2024).

Rok	Všeobecné kvóty	Kvóty pre leteckú dopravu
2021	582 952 500	3 785 500
2022	482 389 000	3 698 000
2023	517 587 000	5 720 500
2024	592 801 500	6 688 500

V roku 2024 sa uskutočnilo celkovo 221 aukcií. Žiadna aukcia nebola zrušená. Od januára 2025 sú emisné kvóty vydané pre odvetvie leteckej dopravy všeobecnými kvótami a už netvoria samostatnú kategóriu kvót.

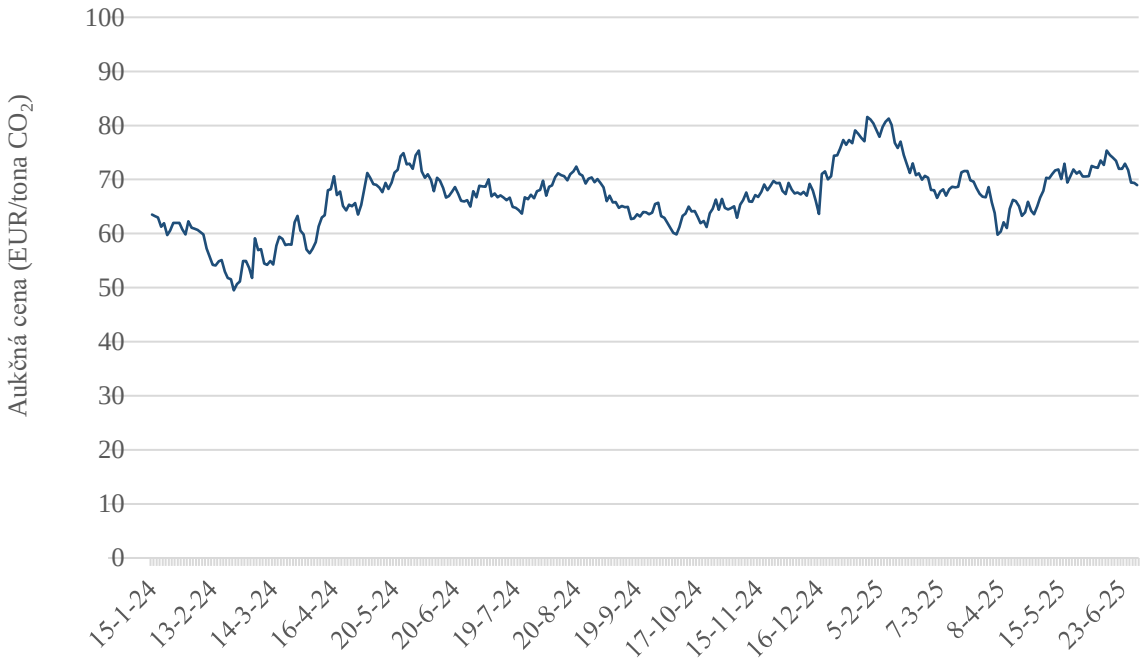
[14] V praxi sa presný podiel líši, keďže objem kvót obchodovaných formou aukcie sa znížil, aby sa prispelo do trhovej stabilizačnej rezervy, zatiaľ čo objem kvót vyčlenených na bezodplatné prideľovanie sa nezmenil.

[15] Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2023/2830 zo 17. októbra 2023 (Ú. v. EÚ L, 2023/2830, 20.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2830/oj).

Od júla 2023 zahŕňajú aukčné objemy aj kvóty pridelené do Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa nariadenia REPowerEU (nariadenie 2023/435)[16]. Kvóty obchodované formou aukcie podľa nariadenia REPowerEU prinesú do 31. augusta 2026 do Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti 20 miliárd EUR. Členské štáty využijú tieto dodatočné zdroje Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na uskutočnenie ďalších reforiem a investícií s cieľom pokročiť v prechode na čistú energiu a zvýšiť energetickú bezpečnosť. Do 30. júna 2025 sa pre Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti – REPowerEU podarilo získať 11,5 miliardy EUR, pričom formou aukcie sa obchodovalo so 164 710 000 kvótami.

V grafe 2 je znázornený prehľad aukčných zúčtovacích cien na trhu EÚ s uhlíkom v roku 2024 a v prvej polovici roka 2025. Najvyššia aukčná cena v roku 2024 na úrovni 75,35 EUR bola dosiahnutá 3. júna. Najnižšia cena na úrovni 49,50 EUR bola dosiahnutá 23. februára. Priemerná cena v roku 2024 predstavovala 64,74 EUR, pričom ide o zníženie z ceny 83,60 EUR v roku 2023. Aukčné ceny v roku 2024 boli pomerne obmedzené rozsahom, pričom 182 z 221 (82 %) hodnôt sa pohybovalo v rozmedzí 60 EUR až 75 EUR.

Aukčná platforma pravidelne uverejňuje podrobné výsledky každej aukcie na svojom webovom sídle[17]. Ďalšie informácie o výsledkoch aukcií vrátane účasti, pomeru záruk a cien sa nachádzajú v správach krajín zapojených do systému EU ETS o aukciách[18].

Graf 2. Zúčtovacie ceny v aukciách všeobecných kvót (od 1. januára 2024 do 30. júna 2025) [EUR/tona CO_2]

4.1. Aukcie a zrušenie emisných kvót v dôsledku rozšírenia rozsahu pôsobnosti systému EU ETS na námornú dopravu

Námorná doprava je zahrnutá do systému EU ETS s počiatočným obdobím postupného zavádzania na roky 2024 a 2025, keď sú lodné spoločnosti povinné odovzdávať kvóty len za časť svojich emisií (40 %

16 Nariadenie (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023 (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023).
17 Aukcie EU ETS, EEX.
18 Správy o aukciách, GR pre oblasť klímy.

za rok 2024 a 70 % za rok 2025). Ak sa v porovnaní s overenými emisiami z námornej dopravy za roky 2024 a 2025 odovzdá menej kvót, členské štáty zrušia množstvo kvót zodpovedajúce uvedenému rozdielu. Podľa článku 3gb a článku 12 ods. 3-e smernice o ETS sa rozdiel zruší z obchodovania formou aukcie. Zrušenie kvót za rok 2024 v celkovej výške 54 243 768 kvót sa uskutoční v roku 2026 prostredníctvom zmeny aukčného kalendára.

V článku 9 smernice o ETS sa stanovuje, že od januára 2026 sa množstvo kvót zvýši, aby sa zohľadnilo pokrytie iných emisií skleníkových plynov než emisií CO_2 z námornej dopravy. S kvótami vyplývajúcimi z tohto zvýšenia sa má obchodovať formou aukcie v roku 2026 a majú sa doplniť do Inovačného fondu prostredníctvom zmeny aukčného kalendára.

4.2. Flexibilita podľa nariadenia o spoločnom úsilí

V nariadení o spoločnom úsilí sa stanovujú záväzné národné ciele zníženia misií pre členské štáty na obdobie 2021 – 2030. Tieto ciele sa vzťahujú na odvetvia mimo existujúceho systému EU ETS – vnútroštátnu dopravu (okrem leteckej dopravy), budovy, poľnohospodárstvo, odpad a malý priemysel.

Nariadenie obsahuje ustanovenie o jednorazovej flexibilite, na základe ktorého má deväť členských štátov[19] možnosť spoločne zrušiť maximálne 100 miliónov emisných kvót EU ETS v záujme dosiahnutia svojho cieľa, ktoré sa odpočítajú od ich príslušných aukčných objemov.

V rokoch 2021 až 2024 šesť[20] z týchto ôsmich členských štátov využilo „flexibilitu podľa nariadenia o spoločnom úsilí“ a od svojich aukčných objemov spolu odpočítalo 28,8 milióna kvót. Pokiaľ ide o budúcnosť, Švédsko začne využívať „flexibilitu podľa nariadenia o spoločnom úsilí“ od roku 2025, zatiaľ čo Dánsko a Luxembursko prestanú túto flexibilitu využívať od roku 2026.

4.3. Dobrovoľné zrušenie kvót

V súlade s článkom 12 ods. 4 smernice o ETS sa členské štáty nabádajú, aby v prípade uzavretia výrobnej kapacity elektriny na ich území z dôvodu dodatočných vnútroštátnych opatrení kvóty zrušili. Týmto spôsobom môžu členské štáty zabrániť tomu, aby sa výsledné zníženie emisií kompenzovalo ich zvýšením v iných častiach systému.

Príslušný členský štát musí informovať Komisiu o plánovanom zrušení. Zrušenie sa vykoná znížením celkového množstva kvót, s ktorými má príslušný členský štát obchodovať formou aukcie, pričom toto množstvo je obmedzené na maximálne súčet príslušných overených emisií za obdobie piatich rokov pred uzavretím. Postup zrušenia kvót je stanovený v článku 25 nariadenia o obchodovaní formou aukcie.

V decembri 2023 Nemecko oznámilo Komisii svoj zámer zrušiť emisné kvóty súvisiace s uzavretím dvoch elektrární v roku 2022 v rámci politiky postupného ukončovania využívania uhlia v krajine[21].

---

19 Týmito deviatimi členskými štátmi sú: Belgicko, Dánsko, Írsko, Luxembursko, Malta, Holandsko, Rakúsko, Fínsko a Švédsko. Ustanovenie o flexibilite sa týka členských štátov s cieľmi podľa nariadenia o spoločnom úsilí výrazne nad priemerom EÚ a ich nákladovo efektívnym potenciálom znižovania, ako aj členských štátov, ktoré v roku 2013 bezodplatne nepridelili priemyselným zariadeniam žiadne emisné kvóty EU ETS.

20 Holandsko a Švédsko túto flexibilitu nevyužili.

21 Oznámenie Nemecka o dobrovoľnom zrušení kvót za elektrárne zatvorené v roku 2022, GR pre oblasť klímy, 2. mája 2024.

Zrušenia sú naplánované na roky 2025 až 2030. Počet kvót, ktoré sa majú zrušiť v súvislosti s oznámením, sa Komisii môže oznámiť každoročne.

Metodika výpočtu počtu kvót, ktoré sa majú zrušiť, bola súčasťou oznámenia. Zohľadňujú sa v nej emisie nahrádzajúcej výroby elektriny na trhu s elektrinou, ako aj fungovanie trhovej stabilizačnej rezervy.

V apríli 2025 Nemecko predložilo Komisii množstvo kvót, ktoré sa majú zrušiť na rok 2023 od 1. septembra do 31. decembra 2025[22]. Na základe oznámenej metodiky by množstvo kvót, ktoré sa má zrušiť, záviselo od ukazovateľa nadbytku trhovej stabilizačnej rezervy v rámci systému EU ETS (celkové množstvo kvót v obehu) v roku 2024[23].

Celkové množstvo kvót v obehu v roku 2024 Komisia zverejnila 28. mája 2025 (pozri kapitolu 6.1). Predstavovalo 1,15 miliardy kvót. V dôsledku toho bolo z objemu nemeckých aukcií zrušených 514 000 kvót. Odrazilo sa to už v revidovaných aukčných kalendároch na rok 2025, ktoré boli schválené 28. júla 2025.

5. Bezodplatné prideľovanie emisných kvót

Bezodplatné prideľovanie je prechodné opatrenie určené predovšetkým pre priemyselné odvetvia. Hoci je obchodovanie formou aukcie hlavnou metódou prideľovania kvót v systéme EU ETS, významný objem kvót sa zariadeniam prideľuje bezodplatne na účely riešenia rizika úniku uhlíka[24].

V osobitnom zozname odvetví vystavených riziku úniku uhlíka sa uvádzajú odvetvia, ktorým hrozí únik uhlíka a ktoré sú oprávnené na bezodplatné pridelenie 100 % príslušných referenčných úrovní. V zozname je uvedených 63 odvetví a pododvetví pokrývajúcich väčšinu priemyselných emisií v systéme EU ETS. Odvetvia s nižšou úrovňou vystavenia dostávajú bezodplatne prideľované emisné kvóty zodpovedajúce maximálne 30 % referenčnej hodnoty.

Bezodplatné prideľovanie emisných kvót je založené na referenčných úrovniach výkonnosti, v ktorých sa zohľadňuje priemerná intenzita emisií na jednotku produkcie 10 % najefektívnejších zariadení v každom odvetví. Keďže emisné kvóty sa musia odovzdávať za všetky emisie, emisné kvóty nad rámec týchto referenčných úrovní sa musia kúpiť na trhu. Referenčné úrovne sa takisto postupne čoraz viac znižujú s cieľom posilniť stimuly na dekarbonizáciu a podporovať inovácie.

Komisia v roku 2021 aktualizovala referenčné úrovne na obdobie prideľovania emisných kvót 2021 – 2025[25]. Referenčné hodnoty sa budú aktualizovať na obdobie prideľovania emisných kvót 2026 – 2030, pričom tento proces v čase vypracovania tejto správy prebieha. Podľa revidovanej smernice o ETS sa ročné miery zníženia referenčných úrovní zvýšili s cieľom stimulovať ďalšiu transformáciu priemyslu. Od roku 2026 sa minimálna miera zvýši z 0,2 % na 0,3 % ročne a maximálna

22 Oznámenie Nemecka o dobrovoľnom zrušení kvót v systéme EU ETS za elektrárne zatvorené v roku 2023, GR pre oblasť klímy, 5. mája 2024.

23 Ak by celkové množstvo kvót v obehu v roku 2024 bolo vyššie ako 1 096 miliónov, zrušilo by sa 514 000 kvót. Ak by sa celkové množstvo kvót v obehu v roku 2024 pohybovalo v rozmedzí od 833 miliónov do 1 096 miliónov, nezrušili by sa žiadne kvóty.

24 K úniku uhlíka by mohlo dôjsť, keby sa činnosti regulované v rámci systému ETS presunuli do krajín mimo EÚ s menej ambicióznymi politikami v oblasti klímy, čo by viedlo k zvýšeniu celkových emisií skleníkových plynov.

25 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2021/447 z 12. marca 2021 (Ú. v. EÚ L 87, 15.3.2021).

miera z 1,6 % na 2,5 % ročne. Uplatniteľná ročná miera zníženia sa určí osobitne pre každú referenčnú úroveň.

Od roku 2021 sa objemy bezodplatne prideľovaných emisných kvót upravujú, keď sa uskutočnia významné zmeny objemov priemyselnej výroby, a to na základe porovnania počiatočných objemov a priemeru za predchádzajúce dva roky[26]. Prahová hodnota pre úpravy je stanovená na úrovni 15 % zvýšenia alebo zníženia výroby a následné úpravy sa môžu uskutočniť medzi menšími 5 % intervalmi. Od prevádzkovateľov sa vyžaduje, aby príslušným vnútroštátnym orgánom predkladali ročné správy o údajoch o výrobe, na základe ktorých sa môžu upraviť objemy bezodplatne prideľovaných emisných kvót. Táto dodatočná striktnosť viedla k zvýšeniu počtu ročných úprav bezodplatne prideľovaných emisných kvót. Priemerný počet žiadostí predložených ročne v rokoch 2021 – 2024 predstavoval vyše 3 900, čo je približne trikrát viac ako ročný priemer do roku 2020. Z roka na rok dochádza k nárastu počtu v dôsledku menších 5 % intervalov požadovaných v prípade následných zmien v bezodplatnom prideľovaní emisných kvót.

Pôvodný celkový objem bezodplatne prideľovaných emisných kvót na roky 2021 – 2025 bol vypočítaný na 2 791 miliónov kvót pre 7 430 zariadení. Za predpokladu ceny uhlíka 70 EUR za tonu CO_2 by hodnota týchto pridelených kvót predstavovala počas tohto obdobia približne 39 miliárd EUR ročne. Do polovice roka 2025 Komisia prijala 16 rozhodnutí o úprave objemu bezodplatne pridelených emisných kvót v dôsledku zmien v objeme priemyselnej výroby, čo viedlo k čistému zníženiu ich počtu o 173,7 milióna[27]. Komisia však zároveň prijala sedem rozhodnutí opravujúcich pôvodnú úroveň bezodplatne pridelených emisných kvót a pridala 2,3 milióna emisných kvót[28]. Bolo to potrebné z dôvodu nájdených chýb v údajoch, ktoré predložili zariadenia v žiadostiach o bezodplatné pridelenie emisných kvót. Celkovo sa množstvo bezodplatne pridelených kvót na roky 2021 – 2025 v porovnaní s pôvodným celkovým objemom bezodplatne pridelených emisných kvót znížilo o 171,5 milióna kvót.

Úpravy úrovne bezodplatne prideľovaných emisných kvót sa vykonávajú z rezervy pre nových účastníkov (NER). Tieto úpravy zahŕňajú aj zmeny v prideľovaných emisných kvótach z dôvodu otvorenia alebo zatvorenia zariadení. Pôvodný objem v rezerve pre nových účastníkov začiatkom roka 2021 predstavoval 331,3 milióna emisných kvót. V tomto objeme boli zahrnuté aj kvóty z tretej fázy (2013 – 2020) a 200 miliónov emisných kvót z trhovej stabilizačnej rezervy.

V tabuľke 3 sú zhrnuté ročné úrovne bezodplatného prideľovania v období prideľovania 2021 – 2025 (počiatočné aj upravené úrovne), pričom sa uvádzajú zníženia „skutočného bezodplatného prideľovania“ na roky 2024 a 2025. Hlavnými dôvodmi týchto znížených objemov sú negatívne vplyvy na úroveň výroby v niektorých odvetviach v dôsledku pandémie a energetickej krízy predovšetkým v rokoch 2022 a 2023. Keďže úpravy bezodplatného prideľovania sú založené na porovnávaní priemerných úrovní výroby za dva roky, plný účinok pokračujúceho poklesu výroby sa oneskoruje o dva roky.

---

26 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2019/1842 z 31. októbra 2019 (Ú. v. EÚ L 282, 4.11.2019).

27 Dozorný úrad Európskej zóny voľného obchodu takisto prijal rozhodnutia pre Island, Lichtenštajnsko a Nórsko.

28 Dozorný úrad Európskej zóny voľného obchodu takisto prijal rozhodnutia pre Island, Lichtenštajnsko a Nórsko.

Tabuľka 3. Bezodplatné prideľovanie emisných kvót v rámci systému EU ETS (2021 – 2025) [milióny kvót]. Údaje získané z registra Únie 30. júna 2025.

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	**Spolu**
Pôvodné bezodplatne pridelené emisné kvóty (EÚ27 + Island, Lichtenštajnsko a Nórsko)	559,6	558,9	558,2	557,5	556,8	**2 791,1**
Skutočné bezodplatne pridelené emisné kvóty	545,7	542,4	537,0	499,7	494,8	**2 619,6**
Upravené a opravené bezodplatne pridelené emisné kvóty	-13,9	-16,5	-21,2	-57,8	-62,0	**-171,5**

Od roku 2013 je systém EU ETS založený na koncepcii celoeurópskeho harmonizovaného prístupu k prechodnému systému bezodplatného prideľovania emisných kvót na základe referenčných hodnôt. Táto koncepcia a používanie referenčných hodnôt umožňujú situácie, v ktorých bezodplatné prideľovanie emisných kvót jednotlivým zariadeniam môže a má povolené prekročiť overené emisie počas jedného alebo viacerých rokov. Nadbytok niekoľkých zariadení však nebráni zníženiu celkových emisií, pričom väčšine zariadení by vznikli náklady na emisie oxidu uhličitého spojené so získaním požadovaného množstva dodatočných kvót na pokrytie svojich emisií. Hlavné dôvody, pre ktoré by zariadenie mohlo získať nadbytok kvót bezodplatne, sú vysvetlené v ďalšom texte.

Hodnoty referenčných hodnôt sa stanovujú a pravidelne aktualizujú na základe priemernej výkonnosti 10 % najúčinnejších (najmenej emisne náročných) zariadení, v prípade ktorých sa používa uvedená referenčná hodnota. To znamená, že v rámci každej referenčnej hodnoty by existoval určitý počet zariadení, ktoré by dosiahli lepšie výsledky ako ostatných 90 % a dostali by dostatok kvót na pokrytie svojich emisií alebo dokonca nadbytok kvót. Nariadenie o bezodplatnom prideľovaní emisných kvót okrem toho obsahuje ustanovenia o bezodplatnom prideľovaní emisných kvót v prípade vývozu a dovozu tepla alebo odpadových plynov, ktoré sa môžu líšiť od spôsobu nahlasovania emisií. Emisie a bezodplatné prideľovanie emisných kvót v takýchto prípadoch by sa mohli pripísať samostatným zariadeniam, takže by sa mohlo zdať, že pridelené emisné kvóty zariadeniu prevyšujú jeho emisie. Napríklad chemický závod, ktorý dováža teplo z iného zariadenia, dostane bezodplatne pridelené emisné kvóty na zmiernenie rizík úniku uhlíka, zatiaľ čo emisie nahlasuje závod, ktorý teplo vyrába.

Pre potenciálny nadbytok kvót sú relevantné aj pravidlá pre ročné úpravy prideľovania emisných kvót s cieľom zohľadniť významné zmeny v objemoch priemyselnej výroby (pozri vyššie). Dvojročný priemer vytvára „nárazníkovú zónu“, čo znamená, že plný účinok výrazného zníženia výroby by sa na úrovne bezodplatného prideľovania emisných kvót úplne uplatňoval až o dva roky neskôr, t. j. nahlásené emisie by sa znížili okamžite, ale bezodplatné prideľovanie by sa neznížilo.

5.1. Mechanizmus uhlíkovej kompenzácie na hraniciach

V rámci balíka Fit for 55 bolo prijaté nariadenie o mechanizme uhlíkovej kompenzácie na hraniciach (CBAM) (nariadenie 2023/956)[29] s cieľom zmierniť riziko úniku uhlíka z postupného rušenia bezodplatného prideľovania emisných kvót a zároveň posilniť opatrenia EÚ v oblasti klímy.

V niektorých priemyselných odvetviach, na ktoré sa vzťahuje systém EU ETS (cement, hliník, hnojivá, vodík, železo a oceľ), sa mechanizmom CBAM od roku 2026 postupne nahradí bezodplatné prideľovanie emisných kvót. Tieto odvetvia predstavovali približne 54 % celkového objemu bezodplatného prideľovania emisných kvót v rokoch 2021 – 2025.

Mechanizmus CBAM zabezpečí, aby sa za viazané emisie uhlíka vyprodukované pri výrobe určitého tovaru dovážaného do EÚ platila zodpovedajúca cena, vďaka čomu bude cena uhlíka pri dovoze zodpovedať cene uhlíka pri domácej výrobe (v rámci systému EU ETS). Tým sa zaistí, že ciele EÚ v oblasti klímy nebudú ohrozené. Mechanizmus CBAM sa bude vzťahovať na priame emisie v prípade všetkých zahrnutých odvetví a nepriame emisie (z elektriny spotrebovanej počas výrobných procesov) v prípade cementu a hnojív. Nepriame emisie sa spočiatku nebudú brať do úvahy v prípade odvetví oprávnených na pomoc na nepriame náklady na emisie oxidu uhličitého (t. j. hliník, vodík, železo a oceľ – pozri kapitolu 8.1).

V októbri 2023 sa začalo prechodné obdobie, počas ktorého dovozcovia nahlasujú emisie, ale zatiaľ nie sú povinní za ne platiť. Pokračuje do konca roka 2025, keď sa postupne začne uplatňovanie v plnom rozsahu.

Od roku 2026 budú musieť dovozcovia tovaru do EÚ v odvetviach zahrnutých do mechanizmu CBAM kupovať a odovzdávať certifikáty na viazané emisie. S cieľom podporiť priemysel v jeho úsilí o dekarbonizáciu sa smernicou o ETS smerujú výnosy z aukcií vyradených bezodplatne pridelených kvót do Inovačného fondu (pozri kapitolu 8.2), pričom osobitná pozornosť sa venuje projektom v odvetviach zahrnutých do mechanizmu CBAM.

EÚ takisto podniká kroky na zjednodušenie a posilnenie mechanizmu CBAM v jeho konečnej fáze. V júni 2025 dosiahli Európsky parlament a Rada politickú dohodu o návrhu na zjednodušenie mechanizmu CBAM. Tento dokument bol oficiálne prijatý v septembri 2025[30]. Jedným z kľúčových aspektov návrhu je zvýšenie prahovej hodnoty pre výnimku, aby bolo možné oslobodiť od uplatňovania mechanizmu CBAM až 50 ton dovážaného tovaru na dovozcu ročne. Očakáva sa, že sa tým oslobodí 90 % spoločností, pričom bude stále pokrytých 99 % emisií. V čase vypracúvania tohto dokumentu Komisia pripravuje aj niekoľko sekundárnych právnych predpisov (delegované akty a vykonávacie akty) s cieľom zabezpečiť včasné a účinné vykonávanie mechanizmu CBAM, keď sa v roku 2026 začne konečná fáza.

[29] Nariadenie (EÚ) 2023/956 z 10. mája 2023 (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023).

[30] Komisia víta politickú dohodu o zjednodušení a posilnení mechanizmu kompenzácie uhlíka na hraniciach, GR pre oblasť klímy, 18. júna 2025.

Komisia pripravuje aj legislatívne návrhy na rozšírenie mechanizmu CBAM na určitý tovar v downstreamovej časti reťazca s cieľom zabrániť úniku uhlíka v downstreamovej časti reťazca[31], ako aj riešiť riziko obchádzania[32] a upraviť pravidlá uplatniteľné na dovoz elektriny.

Komisia zároveň uverejní návrh na riešenie rizika úniku uhlíka v súvislosti s vývozom tovaru CBAM vyrobeného v EÚ, ako bolo oznámené v oznámení o *realizácii Dohody o čistom priemysle*[33]. Ako sa uvádza v minuloročnej správe o trhu s uhlíkom, postupné zrušenie bezodplatného prideľovania znamená, že výrobcovia tovaru CBAM v EÚ budú musieť platiť za svoje viazané emisie uhlíka, zatiaľ čo únik uhlíka sa rieši uložením ekvivalentnej ceny uhlíka na dovážaný tovar.

Komisia pripravuje aj komplexné preskúmanie mechanizmu CBAM, ktoré má byť uverejnené do konca roka 2025, ako je stanovené v nariadení o CBAM. V tomto preskúmaní sa posúdi možnosť rozšírenia rozsahu mechanizmu CBAM, kritériá používané na identifikáciu tovaru CBAM a metodika výpočtu nepriamych emisií. Posúdi sa aj systém riadenia, administratívne náklady, pokrok dosiahnutý v medzinárodných diskusiách o opatreniach v oblasti klímy a vplyv mechanizmu CBAM na dovoz z rozvojových krajín, najmä z najmenej rozvinutých krajín.

6. Trh EÚ s uhlíkom

6.1. Dosiahnutie rovnováhy medzi ponukou a dopytom

Trhová stabilizačná rezerva podporuje rovnováhu a odolnosť trhu s uhlíkom tým, že upravuje ponuku kvót, s ktorými sa má každoročne obchodovať formou aukcie v rámci systému EU ETS. Je to nástroj založený na pravidlách, ktorý bol prvýkrát zavedený na riešenie štrukturálnej nerovnováhy medzi ponukou emisných kvót a dopytom po nich na trhu s uhlíkom v EÚ, na začiatku tretej fázy. V roku 2013 bol na trhu nadbytok 2,1 miliardy kvót, ktorý sa vďaka trhovej stabilizačnej rezerve podarilo znížiť. Z krátkodobého hľadiska trhová stabilizačná rezerva reaguje na náhle šoky v oblasti ponuky a dopytu, napríklad v dôsledku hospodárskeho poklesu spôsobeného pandémiou COVID-19 v roku 2020.

Trhovou stabilizačnou rezervou sa upravuje ponuka emisných kvót na trhu s uhlíkom v EÚ podľa vopred vymedzených prahových hodnôt celkového množstva kvót v obehu. Na základe úrovne celkového množstva kvót v obehu sa emisné kvóty buď stiahnu z aukcií a umiestnia sa do rezervy, alebo sa uvoľnia z rezervy a predajú sa formou aukcie. Trhová stabilizačná rezerva tak podporuje rovnováhu a odolnosť voči šokom v oblasti ponuky a dopytu a umožňuje bezproblémové fungovanie trhu EÚ s uhlíkom. Rezerva začala fungovať v roku 2019 a emisné kvóty už odvtedy boli sťahované z obehu každý rok.

Úroveň celkového množstva kvót v obehu každoročne uverejňuje Komisia. Vypočítava sa za predchádzajúci rok, pričom úpravy ponuky sa vykonávajú počas 12 mesiacov po jej uverejnení a podľa

31 Kde náklady na emisie uhlíka v prípade základných materiálov CBAM môžu podnietiť výrobcov tovaru v downstreamovej časti reťazca, aby presunuli výrobu do zahraničia mimo rozsahu pôsobnosti systému EU ETS.

32 V nariadení o mechanizme CBAM sa obchádzanie vymedzuje ako praktiky, pre ktoré neexistuje iné dostatočné opodstatnenie alebo hospodársky dôvod okrem úplného alebo čiastočného vyhýbania sa finančným záväzkom vyplývajúcim z mechanizmu CBAM.

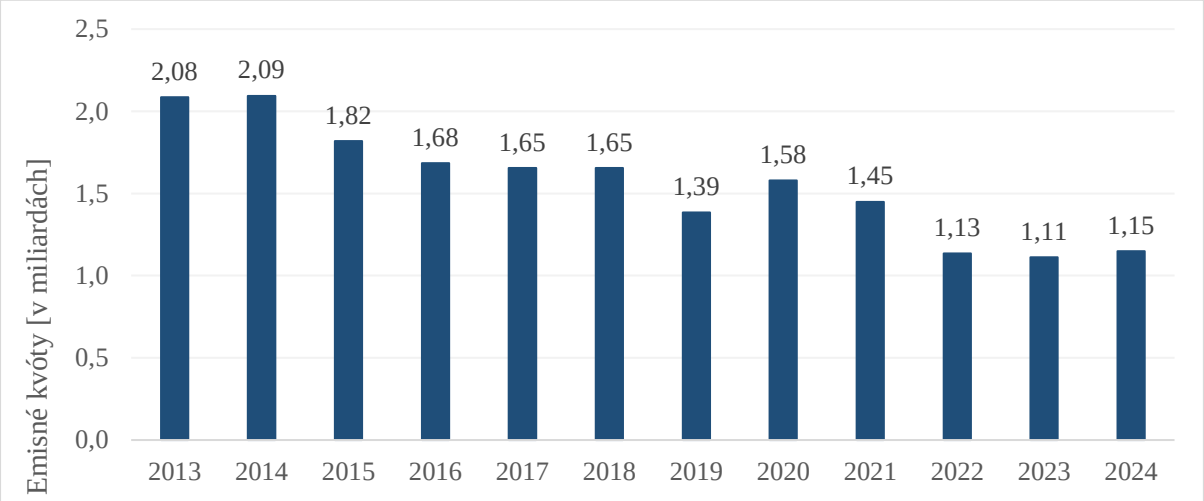
33 Pozri COM(2025) 378 final, Realizácia Dohody o čistom priemysle, 2. júla 2025, s. 4.

konkrétneho kľúča. Komisia 28. mája 2025 uverejnila oznámenie o celkovom množstve kvót v obehu za rok 2024[34].

Celkové množstvo kvót v obehu v roku 2024 predstavovalo 1,15 miliardy emisných kvót, čo je mierny nárast v porovnaní s rokom 2023. V dôsledku toho sa od septembra 2025 do augusta 2026 z aukcií stiahne 276 miliónov emisných kvót (24 % TNAC).

Na začiatku každého roka sa v rámci trhovej stabilizačnej rezervy zrušia emisné kvóty v jej držbe nad prahovou hodnotou 400 miliónov. K 1. januáru 2025 sa v trhovej stabilizačnej rezerve zrušila platnosť 271 miliónov emisných kvót, pričom v rezerve zostalo 400 miliónov. Od roku 2023 sa v trhovej stabilizačnej rezerve zrušila platnosť celkovo 3,2 miliardy emisných kvót.

V grafe 3 je znázornený trend nadbytku emisných kvót na trhu EÚ s uhlíkom od roku 2013. Vnútroštátne príspevky do trhovej stabilizačnej rezervy sú uvedené v oddiele 2 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie.

Graf 3. Nadbytok kvót v systéme EU ETS (2013 – 2024).

6.2. Dohľad nad trhom

Trh EÚ s uhlíkom podlieha prísnym pravidlám dohľadu nad trhom, ktoré sú zakotvené na finančných trhoch EÚ. Skladá sa z primárneho trhu, na ktorom sa emisné kvóty predávajú účastníkom trhu formou aukcie, a zo sekundárneho trhu, na ktorom sa obchoduje so spotovými kontraktmi a derivátmi na emisné kvóty medzi účastníkmi trhu. Podľa smernice MIFID II o trhoch s finančnými nástrojmi (smernica 2014/65/EÚ)[35] sa spotové kontrakty a deriváty na emisné kvóty klasifikujú ako finančné nástroje. Táto klasifikácia sa odráža aj v sekundárnych právnych predpisoch vrátane nariadenia o obchodovaní

[34] *Market Stability Reserve under the EU Emissions Trading System to reduce auction volume by 276 million allowances between September 2025 and August 2026* (Trhová stabilizačná rezerva v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami s cieľom znížiť aukčný objem o 276 miliónov kvót v období od septembra 2025 do augusta 2026), GR CLIMA, spravodajský článok, 28. mája 2025. *Úradný vestník EÚ:* Oznámenie Komisie – Zverejnenie celkového počtu kvót v obehu v roku 2024 na účely trhovej stabilizačnej rezervy v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami (Ú. v. EÚ C, C/2025/3180, 4.6.2024).

[35] Smernica 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 (Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014). Pozri konsolidované znenie.

formou aukcie, prostredníctvom ktorého sa vykonáva dohľad nad primárnym trhom (predaj emisných kvót formou aukcie).

Dohľad nad trhom EÚ s uhlíkom je rozdelený medzi finančné orgány všetkých členských štátov[36], ktoré koordinuje európsky regulačný orgán, Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA). Orgán ESMA monitoruje správanie účastníkov trhu prostredníctvom rozsiahlych požiadaviek na podávanie správ a transparentnosť. Okrem toho sa na obchodovanie s emisnými kvótami uplatňujú ďalšie pravidlá finančných trhov, ako sú pravidlá na predchádzanie zneužívaniu trhu a obchodovaniu s využitím dôverných informácií (nariadenie č. 596/2014)[37], ktorými sa účastníkom trhu ukladá povinnosť okamžite oznamovať podozrivé pokyny a transakcie. Vnútroštátne orgány majú zasa právomoc reagovať nápravnými opatreniami alebo sankciami, ak zistia zneužívanie trhu.

Po revízii smernice o ETS z roku 2023 bolo zavedených niekoľko zmien s cieľom ďalej zlepšiť transparentnosť trhu EÚ s uhlíkom. Orgán ESMA bol poverený monitorovaním a pravidelným posudzovaním fungovania systému EU ETS, ktorý sa vzťahuje na primárny trh aukcií a obchodovanie na sekundárnych trhoch. Orgán ESMA vo svojej prvej výročnej správe o monitorovaní trhov EÚ s uhlíkom uverejnenej 7. októbra 2024[38] a na základe údajov z roku 2023 nezistil žiadne významné problémy vo fungovaní trhu. Orgán ESMA označil dekarbonizáciu odvetvia výroby elektriny a priemyselnej činnosti za kľúčové hnacie sily cenového vývoja na trhoch EÚ s uhlíkom.

Vo svojej najnovšej správe[39], ktorá bola uverejnená 22. októbra 2025 a vychádza z údajov o trhu za rok 2024, orgán ESMA opätovne potvrdil, že trhy s uhlíkom sa vyvíjali v súlade s očakávaniami trhu. V analýze sa opätovne potvrdzujú modely a trendy zdôraznené v predchádzajúcej správe. V správe za rok 2025 sa poukazuje na počiatočný postupný pokles cien ETS v roku 2024, po ktorom nasledovala stabilizácia spôsobená slabým dopytom zo strany odvetvia výroby elektriny, v ktorom pokračovala dekarbonizácia, a vyšším objemom aukcií. Orgán ESMA takisto opätovne potvrdil pretrvávajúcu relatívnu koncentráciu aukcií, ktorá je spôsobená tým, že prevádzkovatelia uprednostňujú získavanie kvót prostredníctvom finančných sprostredkovateľov.

Orgán ESMA poznamenal, že obchodná činnosť sa v roku 2024 zvýšila o 35 % a dosiahla celkovo 13,7 miliardy ton ekvivalentu CO_2 vymenených v rámci 4,7 milióna transakcií. K rastu trhu prispelo najmä obchodovanie na mieste, zatiaľ čo mimoburzové obchodovanie zostalo stabilné. Investičné spoločnosti a úverové inštitúcie naďalej zohrávajú dôležitú úlohu na burzových aj mimoburzových trhoch, pričom predstavujú 63 % celkového objemu obchodovania.

Orgán ESMA uviedol, že ústredným prvkom trhov s derivátmi sú futures, ktoré predstavovali tri štvrtiny objemov obchodovaných v roku 2024. Sekundárny trh celkovo prispieva k dobrému fungovaniu systému EU ETS tým, že uľahčuje nadobúdanie emisných kvót subjektmi dodržiavajúcimi pravidlá systému ETS od finančných sprostredkovateľov.

Orgán ESMA zopakoval aj význam sprístupnenia identifikátorov právnych subjektov pre subjekty v registri Únie a vyzýva vnútroštátnych správcov na ďalšie úsilie s cieľom zabezpečiť včasné zavedenie požiadavky na registráciu identifikátora právneho subjektu. To bude dôležité najmä v roku 2025, keď

36 Pozri zoznam príslušných vnútroštátnych orgánov zodpovedných podľa nariadenia o zneužívaní trhu na webovom sídle orgánu ESMA.

37 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 596/2014 zo 16. apríla 2014 o zneužívaní trhu (Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014). Pozri konsolidované znenie.

38 Správa orgánu ESMA o trhoch s uhlíkom v EÚ – 2024 (ESMA50-43599798-10379, 7. októbra 2024).

39 Správa orgánu ESMA o trhoch s uhlíkom v EÚ – 2025 (ESMA50-481369926-30552, 22. októbra 2025).

sa počet držiteľov účtov bude naďalej zvyšovať v dôsledku rozšírenia systému EU ETS na odvetvie námornej dopravy a spustenia systému ETS2 pre odvetvie budov, odvetvie cestnej dopravy a ďalšie odvetvia. Orgán ESMA sa domnieva, že v tomto ohľade je opodstatnená ďalšia analýza a monitorovanie trhu s uhlíkom.

Hoci na otvorenie účtu v registri Únie nie je povinné mať identifikátor právneho subjektu, subjekty, ktoré takýto identifikátor majú, sú povinné nahlásiť túto informáciu do registra Únie pri otvorení účtu. Okrem toho sa v zmene nariadenia o registri z roku 2023 (nariadenie 2019/1122)[40] vyžaduje, aby vnútroštátni správcovia do konca roka 2024 preskúmali účty, ktoré neobsahujú informácie o identifikátore právneho subjektu alebo stave obchodného miesta alebo centrálnej protistrany uvedené v tabuľke III-I prílohy III k nariadeniu. Napriek povinnosti preskúmavať informácie o dostupnosti identifikátora právneho subjektu zostáva dostupnosť týchto identifikátorov pod úrovňou očakávaní.

Dňa 28. marca 2024 nadobudla účinnosť revidovaná smernica MIFID II[41] a revidované nariadenie MIFIR – nariadenie o trhoch s finančnými nástrojmi (nariadenie 2024/791)[42], ktorými sa ďalej posilňujú pravidlá týkajúce sa finančných trhov, transparentnosti a dohľadu. Článkom 57 nariadenia MIFIR sa rozširuje kontrola riadenia pozícií na obchodné miesta, ktoré obchodujú s derivátmi, pri ktorých sú podkladovým nástrojom emisné kvóty. Článkom 58 nariadenia MIFIR sa mení rozsah podávania správ o pozíciách obchodných miest a investičných spoločností vylúčením emisných kvót a zavádza sa nová povinnosť predkladať správy o pozíciách dvakrát týždenne[43], čím sa zvyšuje transparentnosť obchodovania s emisnými kvótami a ich derivátmi.

V nadväznosti na tieto nové pravidlá Komisia reviduje regulačný rámec pre trhy s komoditnými derivátmi vrátane emisných kvót. Komisia posudzuje, či by obmedzenia pozícií a mechanizmy kontroly nad riadením pozícií mohli prispieť k predchádzaniu zneužívaniu trhu a podporiť riadne stanovovanie cien a podmienky vyrovnania. Komisia okrem toho hodnotí kritériá na vymedzenie pomocných činností na úrovni skupiny a skúma možnosť centralizácie a harmonizácie zberu údajov o transakciách v rámci nariadení MIFIR a EMIR – nariadenia o infraštruktúre európskych trhov (nariadenie č. 648/2012)[44] a posudzuje, ktoré údaje by mali byť verejné a ako ich najlepšie šíriť. V rámci tejto práce Komisia uskutočnila cielenú konzultáciu[45] o preskúmaní fungovania trhov s komoditnými derivátmi a určitých aspektov týkajúcich sa spotových trhov s energiou, ktoré sa vzťahujú aj na pravidlá finančného trhu uplatniteľné na emisné kvóty.

Zistenia cielenej konzultácie o rámci pre komoditné deriváty budú podkladom pre prácu osobitnej skupiny pre trh so zemným plynom, ktorá bola zriadená začiatkom roka 2025 ako súčasť Akčného plánu

---

40 Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2019/1122 z 12. marca 2019, ktorým sa dopĺňa smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 177, 2.7.2019). Pozri konsolidované znenie.

41 Smernica (EÚ) 2024/790 z 28. februára 2024, ktorou sa mení smernica 2014/65/EÚ (Ú. v. EÚ L, 2024/790, 8.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/790/oj). Pozri konsolidované znenie.

42 Nariadenie (EÚ) 2024/791 z 28. februára 2024, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 600/2014 (Ú. v. EÚ L, 2024/791), 8.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/791/oj). Pozri konsolidované znenie.

43 Povinnosť uverejňovať dve správy sa týka len obchodných miest, ktoré ponúkajú futures aj opcie. Obchodné miesta, ktoré ponúkajú len futures, budú naďalej uverejňovať len jednu správu.

44 Nariadenie (EÚ) č. 648/2012 zo 4. júla 2012 (Ú. v. EÚ L 201, 27.7.2012). Pozri konsolidované znenie.

45 *Targeted consultation on the review of the functioning of commodity derivatives markets and certain aspects relating to spot energy markets* (Cielená konzultácia – Preskúmanie fungovania trhov s komoditnými derivátmi a niektorých aspektov týkajúcich sa spotových trhov s energiou), 26. februára 2025.

pre cenovo dostupnú energiu[46], s cieľom preskúmať fungovanie trhov EÚ s plynom a v prípade potreby zasiahnuť. Vzhľadom na to, že pravidlá týkajúce sa energetických derivátov sa vo všeobecnosti vzťahujú aj na obchodovanie s emisnými kvótami a súvisiacimi derivátovými produktmi, všetky zistenia osobitnej skupiny, od ktorej sa očakáva, že svoju prácu dokončí do konca roka 2025, by mohli byť relevantné pre trhy EÚ s uhlíkom.

7. Vývoj v oblasti emisií

V roku 2024 predstavovali celkové emisie v rámci systému EU ETS 1 187 miliónov ton (Mt)[47]. Tento údaj je vyšší ako v roku 2023 (1 150,3 Mt ekvivalentu CO_2), čiastočne v dôsledku začlenenia odvetvia námornej dopravy do systému EU ETS. Ak sa zohľadňujú len zariadenia a prevádzkovatelia lietadiel, emisie v rámci systému ETS boli v roku 2024 o 4,4 % nižšie ako v roku 2023.

Emisie z elektrární a priemyselných zariadení predstavovali 1 033,3 Mt ekvivalentu CO_2, čo je o 5,8 % menej ako v roku 2023. Vzhľadom na tento pokrok sú emisie z týchto zariadení v rámci systému ETS v súčasnosti približne o 50 % nižšie ako v roku 2005 a sú na dobrej ceste k dosiahnutiu cieľa do roku 2030 znížiť emisie o 62 %. V tabuľke 4 sú uvedené údaje o ročných emisiách zo zariadení. Emisie z leteckej dopravy sa rozoberajú v kapitole 9 a emisie z námornej dopravy v kapitole 10.

K celkovému zníženiu emisií EU ETS prispeli najmä odvetvia výroby tepla a elektriny. Emisie z výroby elektriny a tepla klesli o 10,7 % v porovnaní s rokom 2023[48], a to najmä v dôsledku výrazného zvýšenia podielu obnoviteľných zdrojov energie a jadrovej energie v energetickom mixe spolu so zníženou závislosťou od hlavných fosílnych palív, ako je zemný plyn a uhlie (pozri kapitolu 7.1). Tento trend bol zaznamenaný napriek nižším priemerným cenám uhlíka v roku 2024 (väčšinou v rozmedzí 60 – 75 EUR) a celkovému nárastu výroby elektriny.

V roku 2024 boli hlavným zdrojom elektriny v EÚ obnoviteľné zdroje a biopalivá, pričom ich podiel predstavoval 47,2 %. Celková výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov sa v roku 2024 zvýšila o 7,6 %, pričom slnečná energia zaznamenala výrazný nárast o 19,3 % a vodná energia o 12 %, hoci využívanie biopalív kleslo o 5,2 %[49].

Jadrová energia sa na výrobe elektriny podieľala 23,5 % a spaľovanie fosílnych palív 28,1 %. Zahŕňa to 11,9 % pokles výroby elektriny z uhlia, 8,1 % pokles spotreby zemného plynu, 5,2 % nárast výroby elektriny z ropy a 5,1 % nárast výroby jadrovej energie.

V roku 2024 zaznamenala EÚ ďalší rekordný rok v prípade zariadení na výrobu slnečnej energie s pridaným výkonom 65,5 GW, čím sa celkový výkon podľa údajov spoločnosti SolarPower Europe zvýšil na 338 GW. Kapacita veternej energie dosiahla 234 GW, pričom v tom istom roku bolo podľa združenia WindEurope nainštalovaných 12,9 GW.

---

46 Akčný plán pre cenovo dostupnú energiu – Využitie skutočnej hodnoty našej energetickej únie na zabezpečenie cenovo dostupnej, efektívnej a čistej energie pre všetkých európskych občanov, uverejnený 26. februára 2025.

47 Overené emisie v rámci systému ETS v roku 2024, register Únie, údaje získané 1. októbra 2025.

48 2 % tohto zníženia možno pripísať aj nekonzistentnosti údajov, ktoré ovplyvňujú rozdelenie medzi emisiami z odvetvia elektriny a priemyslu, a nie trhovým trendom.

49 Čistá výroba elektriny podľa druhu paliva – mesačné údaje, Eurostat.

Emisie z priemyselných zariadení sa v roku 2024 mierne znížili, a to o 0,8 % v porovnaní s rokom 2023. Napriek celkovému zníženiu produkcie v priemyselnej výrobe[50] sa v niektorých energeticky náročných odvetviach, ako je oceliarstvo, hnojivá a chemikálie, zaznamenalo mierne oživenie. Z toho vyplýva, že po energetickej kríze vyvolanej prudkým nárastom cien zemného plynu v roku 2022 v dôsledku invázie Ruska na Ukrajinu tieto odvetvia postupne zintenzívňujú činnosť. Rozdielny objem produkcie v jednotlivých odvetviach môže odôvodňovať celkový rovnomerný trend emisií, aj keď v roku 2024 bolo v niektorých odvetviach zaznamenané aj mierne zlepšenie energetickej efektívnosti.

Tabuľka 4. Overené emisie zo zariadení v rámci systému EU ETS (2019 – 2024) [v miliónoch ton ekvivalentu CO_2]. Údaje získané z registra Únie 01. októbra 2025.

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overené emisie – zariadenia	1 530	1 356 (okrem 1 253 za UK)	1 337	1 313	1 096	1 033
Medziročná zmena	–9,1 %	–11,4 %	–1,4 % (okrem 6,6 % za UK)	–1,8 %	–16,5 %	–5,7 %
Overené emisie z výroby elektriny a tepla	822	696 (okrem 653 za UK)	708	725	552	493
Medziročná zmena	–14,7 %	–15,3 %	1,6 % (okrem 8,5 % za UK)	2,4 %	–23,9 %	–10,7 %
Overené emisie z priemyselnej výroby	708	660 (okrem 601 za UK)	629	589	544	540
Medziročná zmena	–1,6 %	–6,9 %	–4,7 % (okrem 4,7 % za UK)	–6,4 %	–7,5 %	–0,8 %

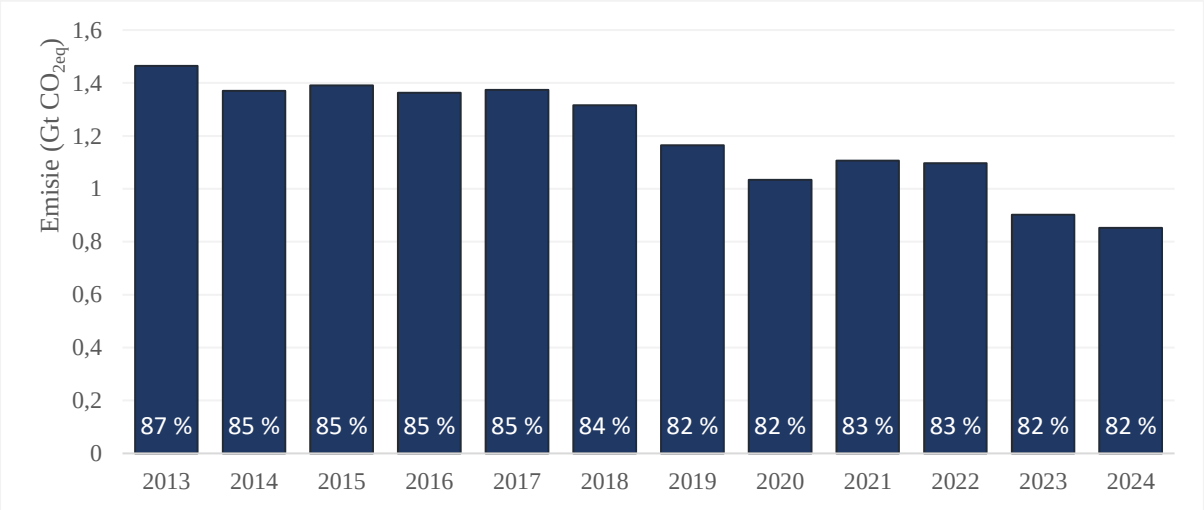
7.1. Emisie zo spaľovania fosílnych palív v zariadeniach

Grafy 4 a 5 znázorňujú trendy v emisiách zo spaľovania fosílnych palív v zariadeniach, na ktoré sa vzťahuje systém EU ETS – ako podiel na celkových emisiách zariadení a podľa druhu paliva[51]. Nie všetky emisie v rámci systému ETS pochádzajú zo spaľovania fosílnych palív. Niektoré emisie pochádzajú priamo z priemyselných procesov. V grafe 4 je znázornený podiel emisií zo spaľovania fosílnych palív na celkových emisiách zariadení a v grafe 5 je zobrazené rozdelenie emisií zo spaľovania podľa typu paliva.

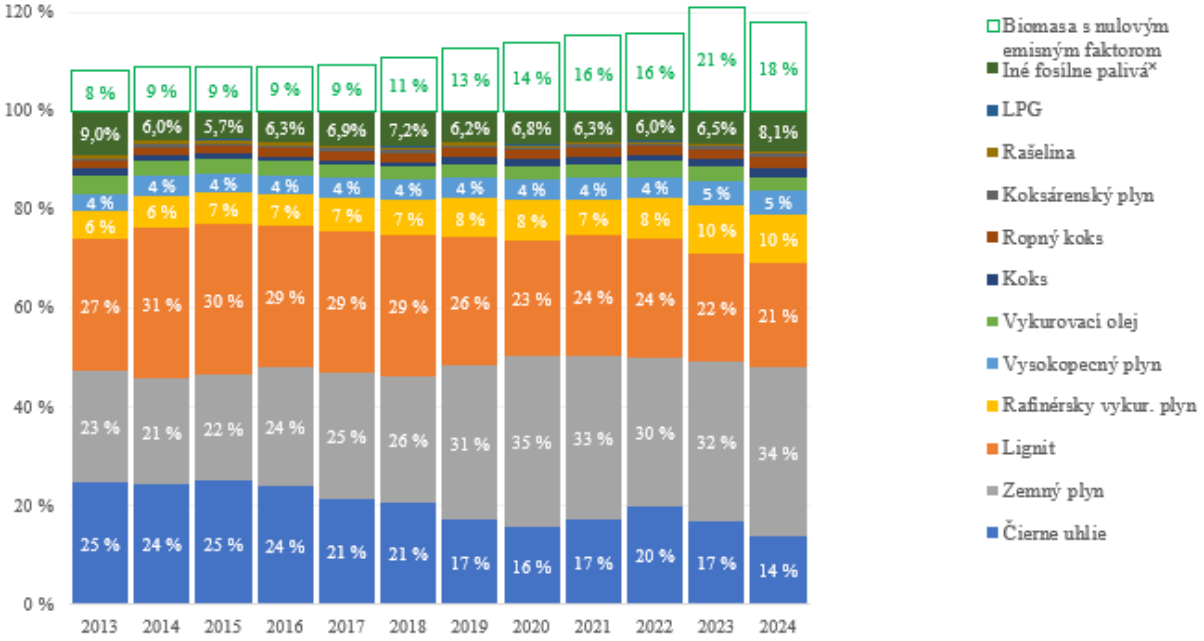
50 *Industrial production down by 1.1% in the euro area and by 0.8% in the EU* (Priemyselná výroba klesla o 1,1 % v eurozóne a o 0,8 % v EÚ), Eurostat, 13. februára 2025.

51 Táto analýza vychádza z údajov o vykonávaní systému EU ETS, ktoré krajiny každoročne nahlasujú podľa článku 21 smernice o ETS (s lehotou do 30. júna).

Celkovo emisie klesajú v dôsledku dekarbonizácie odvetvia výroby elektriny – zavádzania obnoviteľných zdrojov energie, nahrádzania uhlia zemným plynom a rastúceho využívania biomasy[52]. Ako je znázornené v Graf 5, trend zvýšeného využívania čierneho uhlia zaznamenaný v roku 2022 (v súvislosti so zvýšením cien zemného plynu v dôsledku invázie Ruska na Ukrajinu) sa zvrátil a podiel čierneho uhlia v roku 2024 dosiahol najnižšiu úroveň od roku 2013.

Graf 4. Vývoj celkových emisií zo spaľovania fosílnych palív v zariadeniach, na ktoré sa vzťahuje systém EU ETS (2013 – 2024). Na označeniach údajov je uvedený % podiel na celkových emisiách zariadení.

Graf 5. Vývoj podielu emisií zo spaľovania rôznych palív v zariadeniach, na ktoré sa vzťahuje systém EU ETS (2013 – 2024). Na označeniach údajov je uvedený % podiel na celkových emisiách zo spaľovania v zariadeniach. Označenia údajov sa nezobrazujú, ak emisie zo spaľovania určitého paliva nikdy neprekročia 3 % podiel. Ostatné fosílne palivá označujú palivá, ktoré ešte nie sú uvedené v legende. Emisie zo spaľovania biomasy majú v rámci systému EU ETS nulový emisný faktor, preto sú uvedené nad celkovými emisiami zo spaľovania v zariadeniach.*

[52] Emisie z udržateľnej biomasy s nulovým emisným faktorom predstavujú 22 % emisií zo zariadení v systéme ETS v roku 2024.

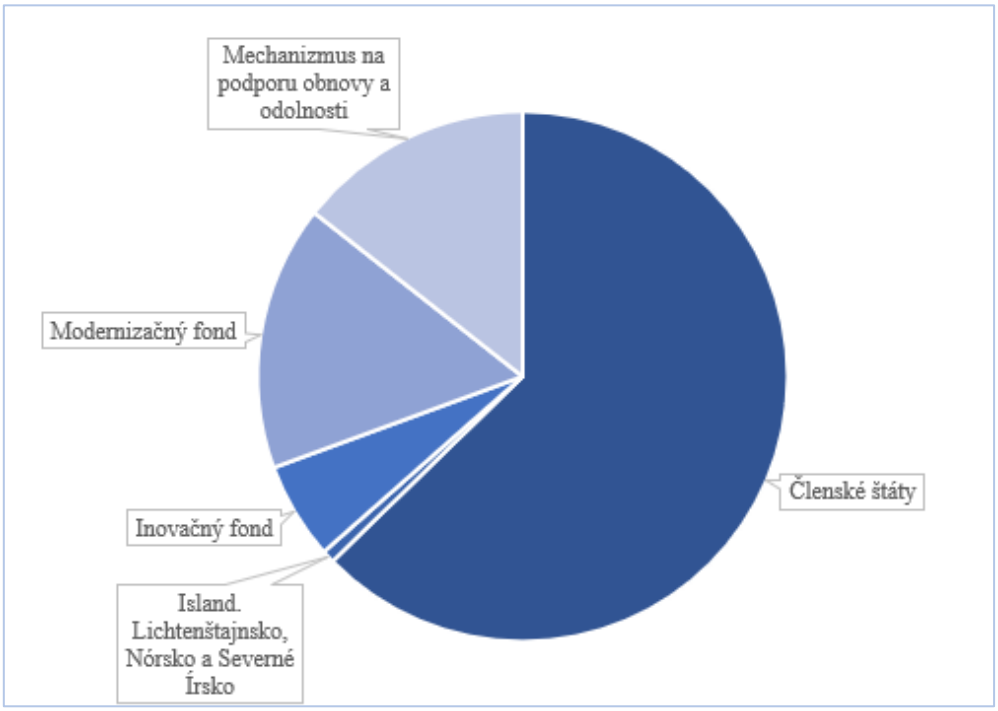
8. Príjmy zo systému EU ETS

Predaj kvót v aukciách EU ETS prináša členským štátom značné príjmy na podporu opatrení v oblasti klímy a energetickej transformácie. V roku 2024 dosahovali celkové príjmy z aukcií 38,8 miliardy EUR.

- Z toho 24,4 miliardy EUR smerovalo priamo do členských štátov a 0,3 miliardy EUR na Island, do Lichtenštajnska, Nórska a Severného Írska.

- 6,3 miliardy EUR sa poskytlo do Modernizačného fondu ETS, 2,3 miliardy EUR do Inovačného fondu ETS a zvyšných 5,6 miliardy EUR do Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na financovanie plánu REPowerEU, ktorý členské štáty využívajú na urýchlenie prechodu na čistú energiu a zvýšenie energetickej bezpečnosti – vykonávaním reforiem a investícií zahrnutých do ich plánov odolnosti a obnovy.

V grafe 6 je zobrazené rozdelenie príjmov z aukcií za rok 2024. Podrobné údaje o príjmoch podľa krajín a fondov sú uvedené v oddiele 3 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie.

Graf 6. Rozdelenie príjmov z aukcií v rámci systému ETS na rok 2024 medzi štátne rozpočty, Inovačný a Modernizačný fond a Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti.

Podľa článku 10 ods. 3 smernice o ETS sú členské štáty povinné použiť 100 % vybraných príjmov (alebo rovnocennú finančnú hodnotu) na podporu opatrení v oblasti klímy a transformácie energetiky, s výnimkou akýchkoľvek príjmov, ktoré členské štáty vynaložia na pomoc pre odvetvia s vysokou spotrebou elektriny na pokrytie nepriamych nákladov na emisie oxidu uhličitého (pozri kapitolu 8.1). Špecifické ciele sú uvedené v článku 10 ods. 3 a zahŕňajú dekarbonizáciu priemyslu, transformáciu energetiky, čisté technológie, adaptáciu na zmenu klímy, dekarbonizáciu odvetvia dopravy a opatrenia na spravodlivú transformáciu. Komisia pozorne monitoruje dodržiavanie tejto novej povinnosti s cieľom zabezpečiť, aby sa všetky príjmy zo systému obchodovania s emisiami skutočne používali na tieto účely.

Táto povinnosť sa vzťahuje na príjmy z aukcií dodatočných kvót v dôsledku začlenenia námornej dopravy do systému EU ETS, v rámci ktorého sa členské štáty vyzývajú, aby zvýšili svoj príspevok k ochrane, obnove a lepšiemu riadeniu morských ekosystémov, najmä chránených morských oblastí. Členské štáty, ktoré dostávajú vyššie objemy dodatočných kvót z dôvodu vysokého podielu lodných spoločností v porovnaní s počtom obyvateľov, by takisto mali použiť zodpovedajúci podiel na účely súvisiace s morom.

Členské štáty každoročne podávajú Komisii správu podľa nariadenia o riadení (nariadenie 2018/1999)[53] o tom, ako využívajú svoje príjmy zo systému obchodovania s emisiami. Tieto správy vychádzajú zo vzorov a predkladajú sa prostredníctvom siete Reportnet 3, ktorú spravuje Európska environmentálna agentúra[54]. Sú verejne dostupné na webovej stránke agentúry. Správy musia byť dostatočne podrobné, aby bolo možné posúdiť súlad s cieľom týkajúcim sa výdavkov. V opačnom prípade môže Komisia uložiť členskému štátu, aby opätovne predložil informácie a doplnil prípadné medzery.

Z 24,4 miliardy EUR, ktoré členské štáty získali v roku 2024 z príjmov zo systému obchodovania s emisiami, podlieha 21,2 miliardy EUR povinnosti podľa článku 10 ods. 3[55]. Je to preto, lebo podľa nahlásených údajov bolo 3,2 miliardy EUR z príjmov za rok 2024 (13 %) vynaložených na financovanie pomoci týkajúcej sa nepriamych nákladov na emisie oxidu uhličitého pre energeticky náročné odvetvia. Hoci všetky príslušné príjmy zo systému obchodovania s emisiami musia ísť na investície súvisiace s klímou a energetikou, tento rozpočet sa nemusí v plnej výške použiť v tom istom roku, v ktorom sa príjmy vytvorili. Z príjmov za rok 2024, ktoré sa majú použiť na účely článku 10 ods. 3, bolo 77 % vyplatených už v roku 2024 a ďalšie 3 % boli vyčlenené na konkrétne opatrenia. V budúcich správach bude opísané, ako členské štáty využili zvyšok.

Členské štáty vykázali[56], že z 21,2 miliardy EUR už vyplatili 16,4 miliardy EUR a ďalších 0,5 miliardy EUR vyčlenili na účely článku 10 ods. 3. Zostáva teda ešte prideliť, vyplatiť a vykázať približne 4,3 miliardy EUR.

Tabuľka 5 obsahuje rozdelenie príjmov zo systému obchodovania s emisiami vo výške 24,4 miliardy EUR, ktoré členské štáty vybrali v roku 2024.

53 Nariadenie (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018).

54 Využitie príjmov z aukcií v rámci systému ETS – rok nahlasovania 2025 – GovReg, Reportnet3, Európska environmentálna agentúra.

55 Členské štáty boli vyzvané, aby do 4. júna 2023 použili aspoň 50 % vybraných príjmov na podporu investícií do dekarbonizácie a transformácie energetiky. Na príjmy vybrané od 5. júna 2023 sa vzťahuje povinnosť použiť 100 % (alebo zodpovedajúcu finančnú hodnotu) na podporu dekarbonizácie a energetickej transformácie v odvetviach v rámci ETS.

56 Niektoré krajiny, ktoré spolufinancujú opatrenia zo svojich príjmov zo systému obchodovania s emisiami, vykazujú plnú hodnotu spolufinancovaného opatrenia; preto súčet ich činností je vyšší ako ich príjmy. Hodnoty v tejto kapitole boli vzhľadom na túto skutočnosť upravené, napr. ak súčet opatrení bol dvojnásobkom dosiahnutého príjmu, predpokladalo sa, že polovica každého opatrenia a kompenzácie nepriamych nákladov na emisie oxidu uhličitého bola uhradená z príjmu z aukcie.

Tabuľka 5. Rozdelenie príjmov zo systému obchodovania s emisiami vo výške 24,4 miliardy EUR, ktoré členské štáty vybrali v roku 2024.

Príjmy (v mld. EUR)	
Príjmy vykázané ako použité na financovanie pomoci na nepriame náklady na emisie oxidu uhličitého.	3,2
Príjmy podliehajúce záväzku podľa článku 10 ods. 3 a vyplatené v roku 2024	16,4
Príjmy vybrané členskými štátmi v roku 2024, ktoré podliehajú záväzku podľa článku 10 ods. 3 a sú viazané	0,5
Príjmy vybrané členskými štátmi v roku 2024, ktoré sa majú ešte prideliť, vyplatiť *a* nahlásiť	4,3

Zo 16,4 miliardy EUR príjmov vykázaných ako vyplatené v roku 2024 na účely článku 10 ods. 3 sa 3,2 miliardy EUR použilo na projekty v kategórii „Dodávky energie – obnoviteľné zdroje energie, siete a uskladňovanie energie“, 3,3 miliardy EUR na „Energetickú efektívnosť, vykurovanie a chladenie budov“ a 3,6 miliardy EUR na „Verejnú dopravu a mobilitu“. Príkladmi sú granty na modernizáciu veternej energie a bioplynu na mori v Dánsku, projekty hĺbkovej modernizácie aspoň so 40 % znížením spotreby tepla v obytných budovách v Litve a investície do železničnej dopravy a cyklistických trás v Slovinsku.

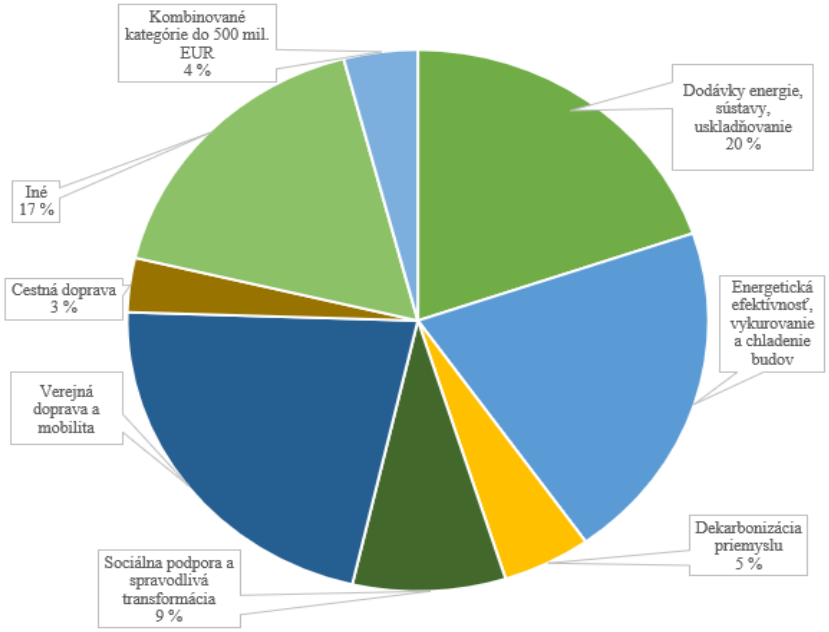
Okrem toho členské štáty uviedli, že použili 0,8 miliardy EUR na projekty v oblasti dekarbonizácie priemyslu (nízkouhlíkové technológie, CCUS a energetická efektívnosť v priemyselných odvetviach okrem odvetvia energetiky) vrátane financovania vodíkových projektov na dekarbonizáciu priemyslu v Nemecku.

Členské štáty takisto uviedli, že použili 1,4 miliardy EUR na opatrenia a projekty v oblasti „sociálnej podpory a spravodlivej transformácie“ vrátane gréckeho „zeleného fondu“, z ktorého sa financujú opatrenia na rozvoj regiónov, ktoré vo svojich hospodárstvach uskutočňujú prechod od fosílnych palív, ako aj projekty na ochranu a obhospodarovanie lesov.

Členské štáty ďalej uviedli, že využili 0,5 miliardy EUR na opatrenia v oblasti „Cestnej dopravy (osobnej, nákladnej)“ vrátane finančnej podpory na nákup elektrických a/alebo hybridných vozidiel v Lotyšsku, na Malte, v Rumunsku a vo Švédsku.

V prípade vyplatených prostriedkov vo výške 2,8 miliardy EUR v roku 2024 členské štáty nahlásili opatrenia, ktoré buď nezodpovedali žiadnej kategórii vo vzoroch, alebo zodpovedali viacerým kategóriám (v týchto prípadoch členské štáty uviedli kategóriu „Iné“). Medzi príklady patrí fond pre biodiverzitu v Španielsku, ktorý umožňuje obnovu ekosystémov, využívanie energie z obnoviteľných zdrojov vo vidieckych oblastiach a udržateľné postupy využívania pôdy, ktorými sa spoločne zvyšuje biodiverzita a dosahujú merateľné zníženia emisií na úrovni krajiny, ktoré možno rozšíriť.

V grafe 7 je zhrnuté využitie príjmov zo systému obchodovania s emisiami členskými štátmi v jednotlivých kategóriách.

Graf 7. Rozdelenie príjmov z aukcií v rámci systému obchodovania s emisiami za rok 2024 vo výške 16,4 miliardy EUR, ktoré boli vykázané ako vyplatené, podľa kategórií. Medzi kombinované kategórie do 500 miliónov EUR patria (v mil. EUR): adaptácia na zmenu klímy (105), medzinárodné účely a medzinárodné financovanie opatrení v oblasti klímy (94), LULUCF, poľnohospodárstvo a odstraňovanie emisií z pôdy (349), administratívne náklady (50), nakladanie s odpadom (28), námorná doprava (29), letecká doprava (14), trvalé odstraňovanie (3).

Príjmy z aukcií v rámci systému EU ETS sú zásadným príspevkom k týmto a mnohým ďalším projektom opatrení v oblasti klímy a energetickej transformácie s veľkým vplyvom v členských štátoch. Tieto projekty pomohli nielen znížiť emisie, ale aj zabezpečiť, aby bola zelená transformácia spravodlivá. Dôležité je, že členské štáty musia vyvinúť úsilie na zabezpečenie zviditeľnenia zdroja financovania opatrení alebo projektov financovaných z príjmov zo systému obchodovania s emisiami, aby sa preukázal príspevok systému EU ETS k postupnej dekarbonizácii a spravodlivej transformácii. V prípade väčšiny opatrení nahlásených za rok 2024 nie je jasné, či sa systém EU ETS výslovne uvádza a uverejňuje ako zdroj financovania, čomu Komisia bude venovať pozornosť.

Prehľad o tom, ako jednotlivé členské štáty využili svoje príjmy zo systému obchodovania s emisiami, je uvedený v správe o pokroku v oblasti klímy do roku 2025, ktorá je sprievodným pracovným dokumentom útvarov Komisie[57].

8.1. Pomoc na nepriame náklady

Podľa článku 10a ods. 6 smernice o ETS sa členské štáty vyzývajú, aby prijali finančné opatrenia v prospech odvetví alebo pododvetví vystavených skutočnému riziku úniku uhlíka v dôsledku značných nepriamych nákladov na emisie oxidu uhličitého. Ide o náklady na emisie oxidu uhličitého prenesené

[57] Pripravovaná správa o pokroku opatrení v oblasti klímy za rok 2025 a sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie.

na energeticky náročné odvetvia prostredníctvom účtov za elektrinu v dôsledku toho, že energetické spoločnosti nakupujú kvóty ETS.

Komisia prijala usmernenia k štátnej pomoci v súvislosti so systémom obchodovania s emisnými kvótami s cieľom harmonizovať podmienky, za ktorých členské štáty poskytujú túto pomoc, a minimalizovať narušenia hospodárskej súťaže na vnútornom trhu[58]. V týchto usmerneniach sa stanovujú odvetvia, v ktorých existuje skutočné riziko úniku uhlíka v dôsledku nepriamych nákladov na emisie, a stanovuje sa, že príjemcovia by mali časť pomoci opätovne investovať do projektov zameraných na zníženie ich priamej alebo nepriamej uhlíkovej stopy, a tým aj ich vystavenia riziku úniku uhlíka.

Každý členský štát, ktorý poskytuje štátnu pomoc na kompenzáciu nákladov na nepriame emisie, notifikoval svoju schému Komisii, aby štátnu pomoc posúdila a členský štát získal uznanie zlučiteľnosti schémy s vnútorným trhom. Členské štáty, ktoré poskytujú takéto kompenzácie, sú povinné zverejniť celkovú sumu vyplatených kompenzácií vrátane rozpisu na jednotlivé prijímajúce odvetvia alebo pododvetvia.

V roku 2024 poskytovalo 15 členských štátov pomoc na nepriame náklady vzniknuté v roku 2023. Je to rovnaký počet ako v minulom roku. Zloženie sa však zmenilo po uplynutí platnosti dočasnej schémy podpory v Rakúsku a opätovnom zavedení platieb v Holandsku.

V tabuľke 6 sú zhrnuté platby členských štátov a porovnané s príjmami z aukcií v roku 2023. Celkové nepriame náklady v roku 2024 predstavovali približne 5,52 miliardy EUR. Ide o nárast o 40 % v porovnaní s 3,95 miliardy EUR vyplatenými v roku 2023, pričom počet zariadení, ktoré dostali pomoc, sa v podstate nezmenil a zostal približne na úrovni 1 850.

Tabuľka 6. Sumy pomoci vyplatené v roku 2024 z príjmov z aukcií ETS na nepriame náklady vzniknuté v roku 2023.

Členský štát	**Vyplatená suma nepriamych nákladov vzniknutých v roku 2023 [v mil. EUR]**	**Počet príjemcov (zariadení)**	**Príjmy z obchodovania formou aukcie v roku 2023[3] [v mil. EUR]**	**Relatívna výška pomoci na nepriame náklady v porovnaní s príjmami z aukcií**
Belgicko	249,9	56	739,9	33,8 %
Česko	60,4	23	771,3	7,8 %
Fínsko	143,2	55	571,5	25,1 %
Francúzsko	908,8	293	2 060,1	44,1 %
Nemecko	2 395,0	707	7 582,5	31,6 %
Grécko	287,0	57	1 441,8	19,9 %
Taliansko	165,5	252	3 547,4	4,7 %
Luxembursko	37,6	4	7,6	492,0 %
Holandsko	147,3	48	1 261,1	11,7 %

58 Usmernenia k niektorým opatreniam štátnej pomoci v súvislosti so systémom obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov po roku 2021 (2020/C 317/04). Pripravuje sa technická aktualizácia týchto usmernení.

Poľsko	614,6	97	5 406,7	11,4 %
Portugalsko	25,0	23	726,7	3,4 %
Rumunsko	116,7	31	571,8	20,4 %
Slovensko	58,3	9	377,5	15,4 %
Slovinsko	25,4	16	186,5	13,6 %
Španielsko	282,8	191	3 514,0	8,0 %

Nárast celkovej pomoci je spôsobený najmä vyššími cenami kvót. Pomoc v danom roku vychádza z forwardovej ceny kvót v predchádzajúcom roku. Pomoc vyplatená v roku 2024 na náklady vzniknuté v roku 2023 preto vychádzala z priemernej forwardovej ceny v roku 2022. Táto cena dosahovala 83,59 EUR, čo predstavuje nárast približne o 50 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom[59]. Celkové platby pomoci sa automaticky nezvyšujú o rovnaký podiel ako cena kvót, keďže systémy kompenzácií členských štátov majú často maximálny rozpočet vypočítaný na celé obdobie podávania žiadostí (vo väčšine prípadov na roky 2021 – 2030).

Platby pomoci na kompenzáciu nepriamych nákladov sa v roku 2024 takisto zvýšili, keď boli vyjadrené ako podiel vnútroštátnych príjmov z aukcií. Vyplatená suma zodpovedala 19 % príjmov z aukcií za rok 2023, ktoré vybrali zúčastnené členské štáty, v porovnaní so 16 % v roku 2022. Tento podiel sa preto zvýšil, ale pomalšie ako cena emisných kvót a absolútna suma vyplatenej kompenzácie. Je to tak najmä preto, že i) účinok vyšších cien kvót je čiastočne kompenzovaný poklesom absolútneho objemu kvót obchodovaných formou aukcie a ii) celková kompenzácia môže byť obmedzená rozpočtom prideleným na každú vnútroštátnu schému.

Členské štáty, ktoré vynaložia viac ako 25 % svojich príjmov z aukcií na kompenzáciu nepriamych nákladov v ktoromkoľvek roku, majú povinnosť uverejniť správu, v ktorej vysvetlia, prečo túto prahovú hodnotu prekročili. V roku 2023 zostala väčšina členských štátov výrazne pod touto úrovňou, ale päť členských štátov vynaložilo viac prostriedkov. Odôvodnenia týchto členských štátov sú zhrnuté ďalej v texte.

Platby pomoci Belgicka, Francúzska a Luxemburska presahovali túto prahovú hodnotu počas väčšiny posledných piatich rokov. Podobne ako v predchádzajúcich rokoch sa vysoký podiel vyplatených príjmov z aukcií v Belgicku a vo Francúzsku pripisoval vysokému podielu krajiny na výrobe nízkouhlíkovej elektriny, čo viedlo k relatívne nízkym príjmom z aukcií v porovnaní s ich podielom energeticky náročných odvetví.

V prípade Luxemburska výdavky naďalej výrazne prevyšovali jeho celkové príjmy z aukcií. Je to čiastočne spôsobené využívaním emisných kvót na kompenzáciu emisií v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje nariadenie o spoločnom úsilí[60]. Tento postup sa označuje ako flexibilita podľa nariadenia o spoločnom úsilí (pozri kapitolu 4.2).

V Nemecku a vo Fínsku sa podiel na príjmoch takisto zvýšil na vyše 25 %. V každom prípade to orgány pripísali zvýšeniu cien kvót, ktoré sa používajú ako základ pre kompenzáciu. Z historickej analýzy

59 Podľa usmernení o štátnej pomoci musí byť kompenzácia členských štátov založená na priemere jednoročných forwardových cien zaznamenaných na danej uhlíkovej burze v EÚ. Použitá cena sa môže v jednotlivých členských štátoch mierne líšiť v závislosti od použitej uhlíkovej burzy v EÚ.

60 Nariadením o spoločnom úsilí sa Luxembursku umožňuje zrušiť v rokoch 2021 až 2030 v priemere 0,4 milióna emisných kvót ročne, čo zodpovedá 33,5 milióna EUR, ak by sa s nimi obchodovalo formou aukcie za trhovú cenu, ktorá je uvedená v tejto kapitole.

nemeckého orgánu pre obchodovanie s emisiami vyplynulo, že 25 % prahová hodnota bola od roku 2013 prekročená štyrikrát, pričom za hlavnú príčinu v týchto prípadoch boli označené vysoké ceny emisných kvót[61].

8.2. Inovačný fond systému obchodovania s emisiami

Inovačný fond je jedným z najväčších svetových programov na financovanie zavádzania nízkouhlíkových a bezuhlíkových inovačných riešení a technológií v priemysle, energetike, mobilite a odvetví budov, ktorý je financovaný výlučne zo systému EU ETS. Z tohto fondu sa udeľujú granty na projekty zamerané na komercializáciu inovatívnych nízkouhlíkových technológií a uvádzanie priemyselných riešení zameraných na dekarbonizáciu Európy a podporu prechodu na klimatickú neutralitu na trh. Inovačný fond, ktorý má rozpočet v odhadovanej výške 40 miliárd EUR (na základe ceny uhlíka 75 EUR/tCO_2), od roku 2020 vyhlásil 11 výziev na predkladanie návrhov vrátane dvoch na aukcie v rámci Európskej vodíkovej banky.

Komisia predkladá podrobnejšie samostatné správy o vykonávaní Inovačného fondu. Tretia správa o pokroku vo vykonávaní Inovačného fondu sa očakáva vo štvrtom štvrťroku 2025[62].

V rámci kola výziev na rok 2023, ktoré bolo uzavreté vo februári 2024 (aukcie) a v apríli 2024 (emisne neutrálne technológie), sa do portfólia fondu dostalo 83 projektov, ktoré predstavujú 4,9 miliardy EUR na podporu dekarbonizácie v energeticky náročných odvetviach, výroby vodíka, výroby energie z obnoviteľných zdrojov, odvetvia mobility (vrátane námornej a leteckej dopravy) a výroby kľúčových emisne neutrálnych technológií. Podpora sa rozdeľuje medzi 18 krajín EÚ a EHP vrátane projektov, ktoré boli po prvýkrát podpísané v Estónsku a na Slovensku. Očakáva sa, že vďaka týmto projektom sa počas prvých desiatich rokov prevádzky emisie vyjadrené v tonách ekvivalentu CO_2 znížia o 408 miliónov ton.

V roku 2023 sa v rámci Európskej vodíkovej banky po prvýkrát uskutočnila aukcia na výrobu vodíka z obnoviteľných zdrojov (RFNBO). Vybraných bolo šesť projektov, ktoré získali podporu vo výške 694 miliónov EUR na výrobu 1,52 milióna ton vodíka z obnoviteľných zdrojov počas prvých desiatich rokov prevádzky. Týmto súťažným ponukovým konaním sa zabezpečila nákladovo efektívna podpora dodávok čistého vodíka do odvetví poľnohospodárstva, námornej dopravy a nákladnej cestnej dopravy, ako aj výroby e-metánu a e-metanolu. Využila sa funkcia „aukcie ako služby“, pričom Nemecko prispelo 350 miliónmi EUR do segmentu vnútroštátneho financovania.

Vo výzve na predkladanie žiadostí o poskytnutie grantu uverejnenej v roku 2023 bola po prvýkrát zahrnutá téma výroby s podporou 20 projektov vo výške 1,0 miliardy EUR na výrobu kľúčových technológií pri prechode na emisne neutrálne hospodárstvo, ako sú elektrolyzéry, solárne panely, batérie, tepelné čerpadlá a veterné turbíny. Podobne bola po prvýkrát začlenená pilotná téma, zameraná na vysoko inovačné projekty s potenciálom hĺbkovej dekarbonizácie, na základe ktorej 19 projektov

61 Beihilfen für indirekte CO2-Kosten des Emissionshandels (Strompreiskompensation) in Deutschland für das Jahr 2023 (odkaz).

62 Európska komisia: Generálne riaditeľstvo pre oblasť klímy, *Innovation Fund progress report 2023 – Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the implementation of the Innovation Fund in 2023* (Správa o pokroku Inovačného fondu v roku 2023 – Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vykonávaní Inovačného fondu v roku 2023), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025 (odkaz).

získalo podporu vo výške 489 miliónov EUR v celom rade odvetví vrátane prečerpávacích vodných elektrární, uskladňovania tepelnej energie, morskej energie, energie prílivu a odlivu a ďalších.

Zvyšné projekty boli v rámci témy veľkého rozsahu (23 projektov s podporou vo výške 2,8 miliardy EUR), stredného rozsahu (14 projektov s podporou vo výške 434 miliónov EUR) a malého rozsahu (sedem projektov s podporou vo výške 30 miliónov EUR).

Do júla 2025 zahŕňalo portfólio fondu 194 prebiehajúcich projektov, na ktoré sa plánuje poskytnúť podpora vo výške 11,3 miliardy EUR[63]. Tieto projekty sa nachádzajú v 27 krajinách EÚ/EHP a očakáva sa, že počas prvých desiatich rokov prevádzky prinesú úspory emisií vyjadrených v tonách ekvivalentu CO_2 vo výške približne 860 miliónov.

Stimul, ktorý poskytuje cena uhlíka v rámci systému EU ETS, je pre tieto projekty oveľa väčší ako výška finančných prostriedkov zo zdrojov systému EU ETS. Napríklad prínos nákladov na emisie oxidu uhličitého, ktorým sa predišlo, pre podnikateľské zámery spoločností z projektov podporených z Inovačného fondu doteraz predstavuje približne 65 miliárd EUR (náklady na emisie oxidu uhličitého, ktorým sa predišlo v dôsledku nižších emisií pri priemernej cene uhlíka 75 EUR/tCO_2). Odráža to logiku systému EU ETS, podľa ktorej je cena uhlíka hlavným dlhodobým stimulom, zatiaľ čo Inovačný fond tento stimul dopĺňa s cieľom urýchliť zmenu[64].

Na konci roka 2024 Komisia vyhlásila tri nové výzvy s celkovým rozpočtom 4,6 miliardy EUR:

- Emisne neutrálne technológie: Výzva zameraná na emisne neutrálne technológie mala rozpočet 2,4 miliardy EUR a do jej uzavretia v apríli 2025 bolo doručených celkovo 359 návrhov z 28 krajín. Tieto projekty spolu požadovali podporu vo výške 21,7 miliardy EUR, čo je viac ako deväťnásobok dostupného rozpočtu. Predbežné výsledky ukazujú, že výzva sa týkala kľúčových oblastí dekarbonizácie vo viacerých kategóriách: energeticky náročné odvetvia (169 návrhov), priemyselné riadenie uhlíka (24), energia z obnoviteľných zdrojov (67) a uskladňovanie energie (43). V kategórii mobilita, ktorá bola zavedená v roku 2023 a zahŕňa námornú, leteckú a cestnú dopravu, bolo predložených 50 návrhov, zatiaľ čo v odvetví budov bolo predložených šesť návrhov. Veľký záujem prejavili najmä odvetvia ako chemický priemysel, výroba cementu a vápna, rafinérie a výroba vodíka. Komisia uverejní výsledky tejto výzvy v druhej polovici roka 2025.

- Batérie: Komisia po prvýkrát začala podporovať výrobu batériových článkov pre elektrické vozidlá. Do výzvy s rozpočtom vo výške 1 miliarda EUR bolo v apríli 2025 predložených 14 návrhov z ôsmich krajín. V júli 2025 bolo oznámené, že na financovanie v rámci tejto výzvy bolo vybraných šesť projektov – z Nemecka (dva), Francúzska (dva), Poľska a zo Švédska, ktorým sa má poskytnúť kumulovaná podpora vo výške 852 miliónov EUR. Tieto projekty budú mať kumulovanú výrobnú kapacitu batérií približne 56 gigawatthodín (GWh) batériových článkov elektrických vozidiel ročne.

- Aukcia na vodík: Tretia výzva na predkladanie návrhov sa týkala druhého kola aukcie Európskej vodíkovej banky na výrobu vodíka z obnoviteľných zdrojov. Aukcia sa začala s celkovým rozpočtom 1,2 miliardy EUR vrátane nového rozpočtu vo výške 200 miliónov EUR určeného na projekty s odberateľmi z odvetvia námornej dopravy. Aukcia bola ukončená vo

63 Informačný panel o portfóliu Inovačného fondu.

64 Odôvodnenie 20 smernice 2009/29/ES, potvrdené v odôvodnení 14 smernice (EÚ) 2018/410.

februári 2025 so 66 ponukami z 11 krajín. Na prípravu dohody o grante bolo vybraných 15 projektov v piatich rôznych krajinách. Schéma zahŕňala aj vnútroštátne finančné balíky v rámci schémy „aukcie ako služba“, pričom Rakúsko poskytlo 400 miliónov EUR, Španielsko 280 – 400 miliónov EUR a Litva 36 miliónov EUR. Pred podpísaním dohody o grante sa musí v rámci 15 vybraných projektov predložiť záruka týkajúca sa dokončenia. Ak sa záruka v prípade niektorých z nich nepredloží, projekty odstúpia z výberového procesu a vytvoria sa príležitosti pre projekty z rezervného zoznamu, ktoré budú vyzvané, aby začali pripravovať dohodu o grante. Konečný zoznam projektov, ktorým sa poskytne grant, bude uverejnený do konca roka 2025.

S cieľom zvýšiť technickú, finančnú a prevádzkovú vyspelosť inovačných projektov sa pomoc pri vypracúvaní projektov spravuje prostredníctvom Európskej investičnej banky. V roku 2024 EIB podpísala 23 dohôd o pomoci pri vypracúvaní projektov a pokračovala v ich realizácii. Od začiatku programu podpísalo dohodu o podpore a dokončilo sa 62 projektov. Vplyv podpory pri vypracúvaní projektov je čoraz viditeľnejší, pričom deväť projektov, ktoré predtým neboli úspešné, získalo grant v rámci výzvy Inovačného fondu na rok 2023. Pomoc pri vypracúvaní projektov sa odteraz rozšírila aj na predkladateľov projektov, ktorí ešte nepodali žiadosť o podporu z fondu, a žiadosti sa podávajú priamo EIB[65].

Od roku 2023 všetky projekty, ktoré spĺňajú minimálne prahové hodnoty pre všetky kritériá na vyhodnotenie návrhov v pravidelných výzvach na udelenie grantu (bez ohľadu na to, či boli vybrané v rámci Inovačného fondu alebo nie), získali pečať STEP (Platformy strategických technológií pre Európu)[66]. Pečať je značkou kvality EÚ udeľovanou vysokokvalitným projektom, ktoré prispievajú k cieľom platformy STEP a pomáhajú uľahčiť prístup k financovaniu od členských štátov alebo súkromných investorov.

8.3. Modernizačný fond systému obchodovania s emisiami

Modernizačný fond je program solidarity financovaný systémom EU ETS. Fond, ktorý pôvodne podporoval desať členských štátov s nižším príjmom[67], podporuje od roku 2024 tri ďalšie členské štáty s nižšími príjmami[68] pri dosahovaní klimatických a energetických cieľov do roku 2030 tým, že im pomáha zavádzať projekty určené na modernizáciu energetických systémov a zvyšovanie energetickej efektívnosti. Rozpočet fondu pochádza z aukčného predaja časti emisného stropu v rámci EU ETS (zodpovedajúceho 438 miliónom kvót), ktorý sa rozdeľuje medzi prijímajúce členské štáty podľa pevne stanoveného kľúča[69]. Okrem toho šesť prijímajúcich členských štátov previedlo 320 miliónov kvót z tretej fázy systému EU ETS (2013 – 2020) do Modernizačného fondu. Tým sa jeho celkový objem zvýši na viac ako 750 miliónov kvót alebo 56 miliárd EUR v rokoch 2021 až 2030 za predpokladu priemernej ceny uhlíka 75 EUR/tCO_2.

Hoci si členské štáty vyberajú investície, ktoré chcú podporiť, musia väčšinu svojich zdrojov z fondu použiť na prioritné investície. Patrí medzi ne výroba a využívanie elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, vykurovanie a chladenie, energetická efektívnosť, uskladňovanie a modernizácia

65 Inovačný fond – Pomoc pri vypracúvaní projektov, EIB.

66 Nariadenie (EÚ) 2024/795 z 29. februára 2024 (Ú. v. EÚ L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

67 Prvými prijímajúcimi členskými štátmi boli Bulharsko, Česko, Estónsko, Chorvátsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko a Slovensko.

68 V revízii smernice o ETS v roku 2023 sa k pôvodným desiatim členským štátom doplnili Grécko, Portugalsko a Slovinsko.

69 Príloha IIb k smernici o ETS – kľúč na rozdelenie finančných prostriedkov z Modernizačného fondu.

energetických sietí, podpora domácností s nízkymi príjmami s cieľom riešiť energetickú chudobu a opatrenia na spravodlivú transformáciu v regiónoch závislých od fosílnych palív. Investičné návrhy preskúmava EIB. Komisia prijme rozhodnutie o vyplatení, keď EIB potvrdí investíciu ako prioritnú alebo ju investičný výbor fondu odporučí na financovanie ako neprioritnú. Rozhodnutia o vyplatení sa vydávajú každý rok v dvoch cykloch, ktoré sa vzťahujú na investície vo všetkých prijímajúcich členských štátoch.

Od januára 2021 bolo potvrdených približne 200 schém a jednotlivých projektov v celkovej výške 19,1 miliardy EUR, ktoré boli vyplatené prijímajúcim členským štátom. Tieto iniciatívy sa väčšinou týkajú energie z obnoviteľných zdrojov, energetickej efektívnosti, uskladňovania energie a modernizácie energetických sietí.

V júni 2025 Komisia prijala ôsme rozhodnutie o vyplatení v rámci Modernizačného fondu[70], najväčšom od roku 2021. Na jeho základe EIB vyplatila deviatim prijímajúcim členským štátom[71] spolu 3,7 miliardy EUR na financovanie 34 investičných návrhov. Medzi projekty patrí podpora rozvoja programu čistého ovzdušia, ktorý podporuje zvyšovanie energetickej efektívnosti a výmenu tepelných zdrojov v rodinných domoch v Poľsku a zvyšovanie kapacity elektrizačnej sústavy v Lotyšsku.

Predkladanie návrhov na ďalšie kolo v rámci Modernizačného fondu sa skončilo 12. augusta 2025 v prípade neprioritných projektov a 9. septembra 2025 v prípade prioritných projektov.

Od roku 2025 musia investície spĺňať aj požiadavky zásady „výrazne nenarušiť“ podľa nariadenia o taxonómii (okrem investícií financovaných z prevedených kvót).

8.4. Dekarbonizačný fond systému obchodovania s emisiami pre Grécko

V článku 10a ods. 9 smernice o ETS sa Grécku za určitých podmienok udeľuje právo požiadať až o 25 miliónov kvót na dekarbonizáciu dodávok elektrickej energie na jeho ostrovoch[72]. Z aukcií týchto kvót sa bude financovať fond, ktorého hodnota sa odhaduje približne na 2 miliardy EUR. Grécko, Európska komisia a EIB pracujú na zavedení tohto ustanovenia do praxe. V novembri 2024 výkonný podpredseda pre Európsku zelenú dohodu Maroš Šefčovič spolu s gréckym ministrom životného prostredia a energetiky Theodorosom Skylakakisom a viceprezidentom EIB Ioannisom Tsakirisom podpísali v gréckom meste Naxos trojstrannú dohodu o zriadení národného fondu na dekarbonizáciu ETS pre grécke ostrovy[73].

---

70 C(2024) 4190 final – Rozhodnutie Komisie z 12. júna 2024 o vyplatení príjmov z Modernizačného fondu podľa smernice 2003/87/ES – prvý polročný cyklus vyplácania v roku 2024.

71 V piatom rozhodnutí o vyplatení z Modernizačného fondu boli schválené platby Rumunsku (1,1 miliardy EUR), Česku (835 miliónov EUR), Poľsku (698 miliónov EUR), Maďarsku (77 miliónov EUR), Bulharsku (65 miliónov EUR), Litve (59 miliónov EUR), Chorvátsku (52 miliónov EUR), Slovensku (35 miliónov EUR), Lotyšsku (27 miliónov EUR) a Estónsku (24 miliónov EUR).

72 Na možné použitie podľa článku 10a ods. 9 smernice o ETS bolo vyčlenených 25 miliónov kvót [oznámenie Komisie s názvom Zverejnenie celkového počtu kvót v obehu v roku 2021 na účely trhovej stabilizačnej rezervy v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami zriadeného smernicou 2003/87/ES a množstva nepridelených kvót v období 2013 – 2020, 2022/C 195/02, C/2022/2780 (Ú. v. EÚ C 195, 13.5.2022)].

73 *Executive Vice-President Šefčovič signs agreement between Greece, European Investment Bank and the Commission on a Decarbonisation Fund for Greek islands* (Výkonný podpredseda Šefčovič podpísal dohodu medzi Gréckom, Európskou investičnou bankou a Komisiou o dekarbonizačnom fonde pre grécke ostrovy – Európska komisia).

EIB bude zodpovedná za posúdenie finančnej životaschopnosti a sociálno-ekonomických prínosov gréckeho návrhu projektu na dekarbonizáciu dodávok elektrickej energie na gréckych ostrovoch. Ak budú splnené všetky podmienky, s kvótami sa bude obchodovať formou aukcie a výnosy z nich sa poskytnú na spolufinancovanie až 60 % schválených zložiek projektov. Konkrétne by sa z týchto prostriedkov mali podporovať projekty dodávok energie z obnoviteľných zdrojov na ostrovoch, ako sú fotovoltické systémy, veterné elektrárne na mori a samostatné systémy uskladňovania energie, ako aj iniciatívy na prepojenie ostrovov s elektrizačnou sústavou na pevnine. Fond prispeje aj k aktivitám zameraným na adaptáciu na zmenu klímy a posilní odolnosť voči extrémnym prejavom počasia.

9. Letecká doprava

Systémom EU ETS sa regulujú emisie z leteckej dopravy od roku 2012. Na základe právnych predpisov sa systém týka všetkých letov s odletom z EHP a s príletom do neho, ak sa na ne nevzťahuje oslobodenie.

V roku 2013 však EÚ obmedzila povinnosti systému obchodovania s emisiami pre odvetvie leteckej dopravy na lety v rámci EHP, aby podporila vypracovanie globálneho trhového opatrenia na zníženie emisií z leteckej dopravy Medzinárodnou organizáciou civilného letectva (ICAO)[74]. Obmedzenie rozsahu pôsobnosti smernice o ETS bolo odvtedy trikrát predĺžené a v revízii smernice o ETS z roku 2023 sa zdôrazňuje, že by malo ísť o poslednú časovo obmedzenú výnimku zo systému EU ETS[75]. Na lety s príletom do približne 75 najmenej rozvinutých krajín a malých ostrovných rozvojových štátov a s odletom z nich sa vzťahuje priebežné oslobodenie.

Od 1. januára 2020 sa systém EU ETS vzťahuje na emisie z odletov do Švajčiarska, zatiaľ čo švajčiarsky ETS sa vzťahuje na lety z letísk EHP. Tým sa zabezpečuje motivácia dekarbonizovať a zároveň sa zachovávajú rovnaké podmienky v oboch smeroch. Od 1. januára 2021 sa systém EU ETS uplatňuje na lety do Spojeného kráľovstva, zatiaľ čo systém ETS Spojeného kráľovstva sa uplatňuje na lety smerujúce na letiská v EHP. Takto sa na emisie z leteckej dopravy aj naďalej vzťahuje stanovovanie cien uhlíka napriek odchodu Spojeného kráľovstva z EÚ.

Od 1. januára 2024 sa systém EU ETS vzťahuje na emisie z väčšiny letov[76] do deviatich najvzdialenejších regiónov EÚ a z nich, ako aj na emisie z odletov z najvzdialenejších regiónov do Švajčiarska a Spojeného kráľovstva. Celkovo to znamená rozšírenie emisií, na ktoré sa vzťahuje stanovovanie cien uhlíka v rámci systému ETS, približne o 7 %. Švajčiarsko od roku 2024 zahrnulo do svojho ETS aj emisie z letov do najvzdialenejších regiónov[77].

Zároveň sa v záujme uľahčenia pokroku v organizácii ICAO predĺžil obmedzený vnútroeurópsky rozsah pôsobnosti systému EU ETS pre leteckú dopravu do konca roku 2026, keďže všetky významné tretie krajiny by mali od roku 2027 uplatňovať systém kompenzácie a znižovania emisií uhlíka

74 Rozhodnutie č. 377/2013/EÚ z 24. apríla 2013, ktorým sa dočasne ustanovuje výnimka zo smernice 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 113, 25.4.2013).

75 Odôvodnenie 30 smernice 958/2024/EÚ, ktorou sa reviduje smernica o ETS.

76 Dočasná výnimka zo systému EU ETS sa udeľuje do roku 2030 v prípade emisií z letov medzi letiskom v najvzdialenejšom regióne v jednom členskom štáte a letiskom v tom istom členskom štáte.

77 Dodatočné bezodplatné prideľovanie emisných kvót na lety do najvzdialenejších regiónov, Systém obchodovania s emisiami pre prevádzkovateľov lietadiel, Spolkový úrad pre životné prostredie, 31. 8. 2024.

v medzinárodnom letectve (CORSIA). V rámci revízie systému obchodovania s emisiami v polovici roka 2026 sa od Komisie vyžaduje, aby posúdila, či štáty mimo EÚ, o ktorých sa predpokladá, že sa zúčastňujú na systéme CORSIA, predstavujú viac alebo menej ako 70 % emisií z medzinárodnej leteckej dopravy na základe najnovších údajov o emisiách [článok 28b ods. 3 písm. b) smernice o ETS]. Cieľom tohto prístupu je motivovať všetky krajiny, ktoré by sa mali zapojiť do systému CORSIA, keď sa vykonávanie tohto systému stane „povinným“[78]. EÚ celkovo vyzýva všetky krajiny, aby sa doň zapojili.

V posúdení nariadenom smernicou o ETS sa stanovujú jasné parametre na výpočet 70 % prahovej hodnoty. Do čitateľa sa započítavajú emisie z medzinárodnej leteckej dopravy predstavujúce „*štáty uvedené vo vykonávacom akte prijatom podľa článku 25a ods. 3*“, t. j. štáty iné ako krajiny EHP, Švajčiarsko a Spojené kráľovstvo. Čitateľ preto zahŕňa emisie z trás medzi štátmi uvedenými vo vykonávacom akte, ako aj z trás medzi členským štátom EHP alebo Švajčiarskom alebo Spojeným kráľovstvom a týmito štátmi. Posúdenie sa riadi zásadou založenou na trasách, t. j. predpokladá sa, že každý let na týchto trasách podlieha kompenzačným požiadavkám systému CORSIA, aj keď ho prevádzkuje dopravca pochádzajúci z nezúčastneného štátu[79]. Tým sa zabráni podhodnocovaniu. V menovateli tohto výpočtu sú všetky „*emisie z medzinárodnej leteckej dopravy*“, teda všetky emisie na trasách medzi dvoma krajinami ICAO. Na tento výpočet sa použijú údaje uverejnené[80] sekretariátom ICAO, ktoré buď priamo nahlasujú krajiny, alebo ich vyplňuje sekretariát ICAO podľa dohodnutej metodiky. Výpočet je takýto:

$$\frac{\textit{emisie } CO_2 \textit{ súvisiace s mimoeurópskymi štátmi na trasách medzi krajinami, ktoré sa zúčastňujú na kompenzácii CORSIA}}{\textit{emisie } CO_2 \textit{ na medzinárodných trasách}}$$

V roku 2024 bolo v súlade s platným rozsahom pôsobnosti systému EU ETS vydaných približne 27,6 milióna kvót pre leteckú dopravu. Bezodplatné prideľovanie emisných kvót dosiahlo 17,5 milióna kvót. Prevádzkovatelia lietadiel, ktorých spravujú vnútroštátni správcovia v EHP, dostali bezodplatne o niečo viac než 0,3 milióna švajčiarskych kvót pre leteckú dopravu v rámci švajčiarskeho systému ETS. V roku 2024 sa formou aukcie obchodovalo s 6,7 milióna kvót pre leteckú dopravu.

Emisie prevádzkovateľov lietadiel sa v roku 2024 v porovnaní s rokom 2023 naďalej zvyšovali. V roku 2024 predstavovali emisie 62,6 Mt ekvivalentu CO_2 (vrátane 1,1 Mt prevádzkovateľov spravovaných Švajčiarskom), čo je viac ako 54,3 Mt v roku 2023. Čiastočne je to spôsobené rozšírením geografickej pôsobnosti najvzdialenejších regiónov. V tabuľke 7 sú uvedené overené emisie prevádzkovateľov lietadiel spolu s objemom emisných kvót, ktoré boli od roku 2019 v odvetví leteckej dopravy

[78] Krajiny mali v roku 2018 najväčší podiel medzinárodnej leteckej činnosti meraný v „príjmoch na tonokilometre“, čo znamená, koľko platiaceho nákladu alebo cestujúcich letecká spoločnosť prepravila a ako ďaleko. Týchto 34 štátov je uvedených na stránke International-RTK-rankings_2018_SIDS_LDC_LLDC.pdf.

[79] Prístup systému CORSIA založený na trasách znamená, že bez ohľadu na to, kde má letecká spoločnosť sídlo, na trasách medzi dvoma zúčastnenými štátmi by vždy mala podliehať požiadavke na kompenzáciu. Za dodržiavanie súladu so systémom CORSIA je zodpovedná len „domovská krajina“ leteckej spoločnosti. Napríklad: Letecká spoločnosť A z krajiny A, ktorá je vyňatá zo systému CORSIA, by sa mala stále zúčastňovať na kompenzácii, keď lieta na trasách medzi zúčastnenými krajinami B a C, na ktoré sa systém vzťahuje. V záujme zabezpečenia rovnakých podmienok má byť krajina A zodpovedná za zabezpečenie dodržiavania súladu so systémom leteckou spoločnosťou A pri týchto letoch.

[80] Sekretariát organizácie ICAO uverejňuje tento dokument každoročne; na rok 2024 bol uverejnený v októbri pod názvom *Total Annual CO_2 Emissions and Information for Aeroplane Operators* (Celkové ročné emisie CO_2 a informácie pre prevádzkovateľov lietadiel) a je dostupný v časti III tohto webového sídla: https://www.icao.int/environmental-protection/CORSIA/Pages/CCR.aspx.

bezodplatne pridelené a obchodované formou aukcie. Od roku 2021 sa systém EU ETS už nevzťahuje na lety s príletom zo Spojeného kráľovstva.

V rámci balíka Fit for 55 boli v roku 2023 prijaté dve reformy týkajúce sa systému EU ETS pre leteckú dopravu – s cieľom dosiahnuť pokrok v znižovaní emisií v tomto odvetví[81] a implementovať systém CORSIA pre mimoeurópske lety leteckých spoločností so sídlom v EÚ do práva EÚ[82]. V súčasnosti sa zavádzajú.

S cieľom implementovať systém CORSIA do práva EÚ Komisia v júli 2025 prijala zoznam štátov, ktoré sa považujú za štát uplatňujúce systém CORSIA na emisie v roku 2025[83]. Tento zoznam sa každoročne aktualizuje. V júli 2024 Komisia uverejnila pravidlá výpočtu požiadaviek na kompenzáciu podľa systému CORSIA[84]. Príslušné orgány v členských štátoch budú tieto pravidlá používať pre emisie do konca roku 2026.

Významným krokom na zlepšenie transparentnosti je, že Komisia uverejňuje viac údajov o emisiách z leteckej dopravy, pričom chráni citlivé obchodné údaje. V júni 2025 Komisia uverejnila súhrnné ročné údaje o emisiách z dvojíc letísk v rámci EHP za rok 2023[85]. Išlo o prvý krok v rámci uverejnenia všetkých údajov za rok 2023.

81 Smernica (EÚ) 2023/958 z 10. mája 2023, ktorou sa mení smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023).

82 Rozhodnutie (EÚ) 2023/136 z 18. januára 2023, ktorým sa mení smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 19, 20.1.2023).

83 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2025/1500 z 23. júla 2025 (Ú. v. EÚ L, 2025/1500, 24.7.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/1500/oj).

84 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2024/1879 z 9. júla 2024 (Ú. v. EÚ L, 2024/1879, 10.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/1879/oj).

85 *Publication of 2023 emissions data from aerodrome pairs* (Uverejnenie údajov o emisiách z dvojíc letísk za rok 2023 – Európska komisia), GR pre oblasť klímy, 19. júna 2025.

Tabuľka 7. Letecká doprava v systéme EU ETS (2019 – 2024) – overené emisie [v miliónoch ton ekvivalentu CO_2], bezodplatné prideľovanie a emisné kvóty obchodované formou aukcie [v mil. kvót] Údaje získané z registra Únie 01. októbra 2025.

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overené emisie – letecká doprava	68,2	25,2	27,9	49,5	54,3	62,6
Medziročná zmena[86]	+1 %	–63 %	+30 %	+77 %	+9,7 %	+15,3 %
Bezodplatné prideľovanie emisných kvót (EÚ27 + Island, Lichtenštajnsko a Nórsko + Spojené kráľovstvo + Švajčiarsko)[87]	31,3[88]	32,5	24,0	23,1	22,5	17,5
Kvóty pridelené na podporu zvýšenia využívania udržateľného leteckého paliva (palív oprávnených v rámci ETS)	/	/	/	/	/	1,3
Bezodplatné prideľovanie emisných kvót z osobitnej rezervy pre nových účastníkov a rýchlo rastúcich prevádzkovateľov	1,0	0,8	0,3	0,25	0,23	/
Objemy kvót obchodovaných formou aukcie	5,5	9,2	3,8	3,7	5,7	6,7

Revidovanou smernicou o ETS z roku 2023 sa podporilo uplatňovanie zásady „znečisťovateľ platí“ v odvetví leteckej dopravy. Bezodplatne prideľované emisné kvóty pre prevádzkovateľov lietadiel sa

86 Vzhľadom na aktualizovaný rozsah leteckej dopravy v rámci systému EU ETS (bez letov s príletom zo Spojeného kráľovstva). Údaje od prevádzkovateľov lietadiel spravovaných Švajčiarskom sú zahrnuté len v položkách za roky 2020 – 2023.

87 V týchto množstvách sa nezohľadňujú všetci prevádzkovatelia lietadiel, ktorí ukončili činnosť, bezodplatné kvóty pridelené z osobitnej rezervy pre nových účastníkov a rýchlo rastúcich prevádzkovateľov ani vrátené kvóty v roku 2012 v dôsledku zmeny rozsahu pôsobnosti. Zdroje: EUTL, GR pre oblasť klímy.

88 Ak by sa zohľadnilo množstvo kvót, ktoré zostali nepridelené z dôvodu ukončenia činnosti prevádzkovateľov lietadiel, skutočné pridelenie kvót na rok 2019 by bolo o 4 milióny nižšie ako súčasný údaj [pozri poznámku pod čiarou č. 8 v oznámení C(2020) 8643 (Ú. v. EÚ C 428, 11.12.2020)]. Prideľovanie kvót pre Spojené kráľovstvo (4,31 milióna kvót z celkového množstva na rok 2019) bolo pozastavené v roku 2019 v dôsledku ochranných opatrení prijatých Komisiou na ochranu environmentálnej integrity systému EU ETS v prípadoch, keď sa na členský štát, ktorý vystupuje z EÚ, prestane uplatňovať právo EÚ. Prideľovanie sa obnovilo v roku 2020.

do konca roka 2025 postupne zrušia. V roku 2025 sa prevádzkovateľom lietadiel pridelí o 50 % menej bezodplatných kvót.

Letectvo je naliehavo potrebné dekarbonizovať. Cena uhlíka v rámci systému ETS už poskytuje stimul vo výške približne 200 EUR na tonu použitého udržateľného leteckého paliva v porovnaní s fosílnym petrolejom. V roku 2025 Komisia zaviedla dodatočný podporný mechanizmus v rámci systému EU ETS na používanie udržateľných leteckých palív. Za každú tonu oprávneného paliva použitého na trase v rámci systému ETS môžu letecké spoločnosti požiadať o podporu vo výške približne 500 EUR až 7 000 EUR[89] na tonu paliva. Tento stimul je k dispozícii pre oprávnené palivá dodávané na trasách v rámci systému ETS od 1. januára 2024. V roku 2024 bola hodnota stimulu zo systému EU ETS (keďže prevádzkovatelia nemusia odovzdať kvóty) približne 25 miliónov EUR. Hodnota stimulu sa zvýšila vďaka podpore systému ETS vo výške približne 1,3 milióna kvót s hodnotou približne 100 miliónov EUR[90].

EÚ uznala, že vplyvy leteckej dopravy, ktoré nesúvisia s emisiami CO_2, už nemožno ignorovať[91], a ako prvá jurisdikcia zaviedla rámec monitorovania, nahlasovania a overovania týchto vplyvov (pozri kapitolu 11.1.2).

10. Námorná doprava

Námorná doprava je významným zdrojom emisií skleníkových plynov. Emisie z námornej dopravy sú zahrnuté do systému EU ETS ako súčasť celkovej stratégie EÚ na dekarbonizáciu tohto odvetvia. Od 1. januára 2024 rozsah pôsobnosti systému EU ETS zahŕňa emisie z námornej dopravy v prípade 50 % emisií z plavieb, ktoré sa začínajú alebo končia mimo EHP, a 100 % emisií, ktoré vznikajú medzi dvoma prístavmi v EHP a keď sa lode nachádzajú v prístave EHP.

Toto rozšírenie systému EU ETS vychádza z ustanovení platných pre ostatné odvetvia, na ktoré sa vzťahuje systém EU ETS, ako aj z nariadenia o monitorovaní, nahlasovaní a overovaní v námornej doprave (MRV)[92]. V rokoch 2024 a 2025 sa systém EU ETS pre námornú dopravu vzťahuje len na emisie CO_2, ale od roku 2026 sa rozšíri aj na CH_4 a N_2O. Lodné spoločnosti nahlásili 89,8 milióna ton overených emisií CO_2 za rok 2024[93].

---

89 Tento systém podpory pokrýva celý zostávajúci cenový rozdiel medzi fosílnym petrolejom a oprávnenými leteckými palivami, ktoré používajú jednotliví prevádzkovatelia komerčných lietadiel pri svojich letoch, na ktoré sa vzťahuje účinné stanovovanie cien uhlíka prostredníctvom systému EU ETS, alebo jeho časť, čím sa títo prevádzkovatelia lietadiel nabádajú, aby si vyberali ekologickejšie palivá. Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2025/723 zo 6. februára 2025 (Ú. v. EÚ L, 2025/723, 16.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/723/oj). Oznámenie Komisie C/2025/3186 (Ú. v. EÚ C, C/2025/2934, 27.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2934/oj).

90 Rozhodnutie Komisie z 12. septembra 2025 (Ú. v. EÚ C, C/2025/5004, 16.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/5004/oj).

91 Celkový vplyv globálnej leteckej dopravy na klímu je podstatne väčší ako samotná zložka CO_2. Odhaduje sa, že celkové vplyvy leteckej dopravy sú dvoj- až štvornásobne vyššie než vplyvy emisií CO_2, ak sa zohľadnia vplyvy, ktoré nesúvisia s CO_2. Riešenie týchto emisií je dôležité, pretože Medzivládny panel o zmene klímy (IPCC) vo svojej šiestej hodnotiacej správe o zmierňovaní zmeny klímy označil medzinárodnú leteckú dopravu (a lodnú dopravu) za odvetvia, ktoré nedosahujú ciele v oblasti klímy, ktoré by boli potrebné na obmedzenie zvyšovania globálnej teploty v súlade s Parížskou dohodou.

92 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/757 z 29. apríla 2015 o monitorovaní, nahlasovaní a overovaní emisií skleníkových plynov z námornej dopravy a o zmene smernice 2009/16/ES (Ú. v. EÚ L 123, 19.5.2015).

93 Overené emisie pre námornú dopravu v registri Únie k 15. októbru 2025.

Povinnosť lodných spoločností odovzdať emisné kvóty sa zavádza postupne, prostredníctvom obdobia postupného zavádzania, ktoré potrvá do roku 2026. Počas tohto obdobia sú lodné spoločnosti povinné odovzdať kvóty v roku 2025 pri 40 % emisií nahlásených v roku 2024 a v roku 2026 pri 70 % emisií nahlásených v roku 2025. Ďalšie zníženie sa týka plavidiel ľadovej triedy.

Lodné spoločnosti boli povinné nahlásiť svoje emisie za rok 2024 do 31. marca 2025 a odovzdať zodpovedajúci počet emisných kvót do 30. septembra 2025.

Požiadavky na odovzdanie po uplatnení odpočtov a koeficientu uplatňovaného počas postupného zavádzania na rok 2024 zodpovedali 35,6 milióna kvót EÚ. Na preklenutie rozdielu medzi overenými emisiami a odovzdanými kvótami z námornej dopravy sa za rok 2024 ruší 54 243 768 kvót.

Smernica o ETS obsahuje ustanovenie o nahlasovaní a preskúmaní s cieľom monitorovať vykonávanie systému EU ETS v námornej doprave, najmä s cieľom odhaliť a riešiť akékoľvek vyhýbanie sa povinnostiam už v počiatočnom štádiu. Okrem toho Komisia v roku 2026 preskúma systém EU ETS pre námornú dopravu, a to vrátane zváženia možného rozšírenia jeho rozsahu pôsobnosti na lode s hrubou priestornosťou nižšou ako 5 000 on, ale nie nižšou ako 400 ton, a posúdenia príslušného vývoja v Medzinárodnej námornej organizácii (IMO). V apríli 2025 IMO schválila rámec pre nulovú bilanciu emisií vrátane globálnej normy pre postupné znižovanie intenzity skleníkových plynov z lodných palív a prvku stanovovania cien emisií skleníkových plynov z medzinárodnej lodnej dopravy, čo EÚ privítala. V prípade prijatia dohody pôjde o zmysluplný krok k dosiahnutiu cieľa nulovej bilancie emisií z námornej dopravy do roku 2050 alebo približne v tom období, t. j. okolo roku 2050, ako sa stanovuje v stratégii IMO na zníženie emisií skleníkových plynov z lodí z roku 2023. Rokovania o prijatí dohody boli odložené na október 2026.

11. Vykonávací rámec systému EU ETS

Bezproblémové fungovanie a environmentálna dôveryhodnosť systému EU ETS závisia od spoľahlivého rámca požiadaviek na monitorovanie, nahlasovanie, overovanie a akreditáciu. Tieto požiadavky sú harmonizované v nariadení o monitorovaní a nahlasovaní a nariadení o akreditácii a overovaní (nariadenie 2018/2067)[94]. Krajiny sú povinné každoročne podávať správy o vykonávaní týchto nariadení a smernice o ETS.

V tejto kapitole sú zhrnuté kľúčové údaje o vykonávaní systému EU ETS, ktoré krajiny nahlásili podľa článku 21 smernice o ETS za rok 2024. Aspekty vykonávacieho rámca pre námornú dopravu sú podrobne opísané v kapitole 11.6.

Do 27. októbra 2025, teda do dňa, keď bola táto správa dokončená, Cyprus stále nepredložil správu za rok 2024. Vzhľadom na to, že nie sú k dispozícii najnovšie údaje za Cyprus, v tejto kapitole sa používajú údaje, ktoré Cyprus nahlásil za rok 2023, ako náhradné údaje, aby bolo možné vykonať medziročné porovnanie. V prípade všetkých ostatných krajín sa používajú údaje za rok 2024.

11.1. Monitorovanie a nahlasovanie emisií

Systém monitorovania emisií v rámci EU ETS sa opiera o modulový prístup. Prevádzkovateľom poskytuje vysokú úroveň flexibility, čím sa zabezpečuje tak nákladová efektívnosť, ako aj spoľahlivosť

94 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2018/2067 z 19. decembra 2018 (Ú. v. EÚ L 334, 31.12.2018). Toto nariadenie bolo v roku 2020 zmenené nariadením Komisie (EÚ) 2020/2084, v roku 2024 nariadením (EÚ) 2024/1321 a v roku 2025 nariadením (EÚ) 2025/1192. Pozri konsolidované znenie.

údajov o emisiách. Prevádzkovatelia môžu používať niekoľko monitorovacích prístupov („metodika založená na výpočtoch“ alebo „metodika založená na meraniach“, výnimočne aj „rezervný postup“) vrátane kombinácie metód pre jednotlivé časti zariadenia. V prípade prevádzkovateľov lietadiel sú dovolené len metodiky založené na výpočtoch, pričom základným parametrom letu je spotreba paliva.

V nariadení o monitorovaní a nahlasovaní sa vyžaduje, aby zariadenia aj prevádzkovatelia lietadiel mali plán monitorovania schválený príslušným vnútroštátnym orgánom. Týmto sa prevádzkovateľom lietadiel zabraňuje v svojvoľnom výbere monitorovacích metodík a časových obmien. V roku 2024 štyri krajiny[95] (päť v roku 2023) naďalej povoľovali zariadeniam používať zjednodušené plány monitorovania v prípadoch nízkeho rizika[96]. Pokiaľ ide o leteckú dopravu, toto ustanovenie sa využíva len v prípade malých zdrojov emisií v Belgicku.

Zariadenia naďalej dodržiavali zákonné požiadavky na monitorovanie emisií. Väčšina používala na výpočet svojich emisií metodiku založenú na výpočtoch[97]. Len 274 zariadení (3,2 %) v 23 krajinách nahlásilo, že používa systémy kontinuálneho merania emisií (CEM). Z nich 221 zariadení používalo systémy CEM na meranie emisií CO_2, 40 na meranie emisií N_2O a 13 na meranie oboch druhov plynov. Systémy CEM sa používajú najčastejšie vo Francúzsku. V 163 zariadeniach namerané emisie obsahovali aj biogénny CO_2. Zo všetkých zariadení používajúcich systémy CEM používalo túto metodiku 189 zariadení pri viac ako 95 % svojich emisií, pričom zvyšných 85 používalo kombináciu systémov CEM a metodiky založenej na výpočtoch.

Len 12 krajín nahlásilo používanie rezervného postupu. Tento postup sa používal v 31 zariadeniach pokrývajúcich približne 2,0 milióna ton ekvivalentu CO_2 (o šesť zariadení viac než v roku 2023, no o 0,6 milióna ton ekvivalentu CO_2 menej z hľadiska emisií). Za 52 % celkových emisií nahlásených s použitím rezervnej metodiky je zodpovedné jedno zariadenie v Holandsku, a to z dôvodu svojho komplexného nastavenia.

V roku 2024 väčšina zariadení spĺňala minimálne požiadavky na úrovne[98] podľa nariadenia o monitorovaní a nahlasovaní. Len 97 zariadení kategórie C (98 v roku 2023) sa podľa nahlásených informácií odchýlilo prinajmenšom pri jednom parametri od požiadavky uplatňovať na väčšie zdrojové prúdy najvyššie úrovne. Tieto zariadenia sa nachádzajú v 18 rôznych krajinách (17 v roku 2023) a predstavujú 17,1 % zariadení kategórie C. Tieto odchýlky sú povolené len vtedy, keď prevádzkovateľ preukáže, že splnenie najvyššej úrovne je technicky nerealizovateľné alebo je spojené s neprimeranými nákladmi. Ak tieto podmienky už neplatia, prevádzkovateľ musí systém monitorovania zodpovedajúcim spôsobom zlepšiť.

95 Týmito členskými štátmi boli Dánsko, Litva, Holandsko a Fínsko. Maďarsko už nenahlasuje údaje prostredníctvom zjednodušeného nahlasovania.

96 Článok 13 nariadenia o monitorovaní a nahlasovaní.

97 Hlavným dôvodom je, že metodika založená na meraniach si vyžaduje významné zdroje a know-how, ktoré mnohí menší prevádzkovatelia nemajú.

98 V nariadení o monitorovaní a nahlasovaní sa vyžaduje, aby všetci prevádzkovatelia spĺňali určité minimálne úrovne. Zariadenia, ktoré vypúšťajú viac ako 50 kt CO_2, musia spĺňať najvyššiu úroveň pre veľké zdrojové prúdy (čo znamená spoľahlivejšiu kvalitu údajov), zatiaľ čo na menšie zdroje sa z dôvodu nákladovej efektívnosti vzťahujú menej prísne požiadavky.

11.1.1. Monitorovanie a nahlasovanie emisií zo spaľovania komunálneho odpadu

Komisia musí do 31. júla 2026 posúdiť možnosť zahrnúť emisie zo spaľovania komunálneho odpadu (a prípadne aj z iných procesov nakladania s odpadom) do systému EU ETS. Toto hodnotenie je súčasťou širšieho preskúmania systému EU ETS, ktorého návrh sa očakáva v roku 2026.

Od 1. januára 2024 sú zariadenia na spaľovanie komunálneho odpadu (nad prahovou hodnotou menovitého tepelného príkonu 20 MW) povinné monitorovať a nahlasovať svoje emisie v rámci systému EU ETS. Nie sú však v súčasnosti povinné odovzdávať kvóty na svoje emisie. Emisie zo spaľovania palív v zariadeniach na spaľovanie komunálneho odpadu za rok 2024 nahlásilo 18 krajín (17 členských štátov a Nórsko)[99].

11.1.2. Monitorovanie a nahlasovanie vplyvov leteckej dopravy, ktoré nesúvisia s emisiami CO_2

Od 1. januára 2025 musia prevádzkovatelia lietadiel monitorovať a nahlasovať vplyvy leteckej dopravy, ktoré nesúvisia s emisiami CO_2. Povinnosť sa vzťahuje na sulfátové a sadzové tuhé častice, vodnú paru, oxidy dusíka a oxid siričitý, ktoré lietadlá vypúšťajú počas letu. S cieľom uľahčiť začiatok sa do roku 2026 povinnosť povinného monitorovania a nahlasovania vplyvov nesúvisiacich s emisiami CO_2 vzťahuje len na lety v rámci EHP (vrátane najvzdialenejších regiónov), ako aj na lety z EHP do Švajčiarska a Spojeného kráľovstva. Podporuje sa dobrovoľné nahlasovanie o všetkých trasách. Od roku 2027 sa nahlasovacia povinnosť automaticky vzťahuje na všetky lety.

Prevádzkovatelia lietadiel si môžu vybrať jednu z dvoch metód monitorovania vplyvov leteckej dopravy nesúvisiacich s emisiami CO_2. Metóda C je štandardná metóda, v ktorej sa zohľadňujú informácie o počasí a lete spolu s vlastnosťami lietadla a paliva, zatiaľ čo v metóde D sa používa zjednodušená metodika monitorovania na výpočet emisií od prevádzkovateľov nízkoemisných lietadiel, keďže sa vyžadujú najmä informácie o lete a dráhe letu. Údaje o počasí a údaje o vlastnostiach paliva sa môžu vynechať.

Na uľahčenie procesu monitorovania a nahlasovania Komisia vyvíja monitorovací nástroj NEATS. Prvé správy sa očakávajú v roku 2026.

Do 31. decembra 2027 Komisia na základe výsledkov uplatňovania rámca monitorovania vplyvov leteckej dopravy, ktoré nesúvisia s emisiami CO_2, predloží správu a prípadne legislatívny návrh s cieľom zmierniť vplyvy, ktoré nesúvisia s emisiami CO_2.

11.2. Overovanie a akreditácia

Overovatelia správ o emisiách v rámci systému EU ETS musia byť akreditovaní vnútroštátnym akreditačným orgánom v súlade s nariadením o akreditácii a overovaní[94], normami ISO 17029 a ISO 14065 (medzinárodné normy ISO, ktoré sa používajú na akreditáciu overovateľov). Akreditovaní overovatelia môžu pôsobiť na základe vzájomného uznávania vo všetkých krajinách zapojených do systému EU ETS, čím sa v plnom rozsahu využívajú výhody jednotného trhu. Tým sa zabezpečí aj dostatočná dostupnosť služieb v celej EÚ. Podrobný prehľad o aspektoch týkajúcich sa akreditácie

[99] Nie všetky krajiny v rámci systému EU ETS majú kapacity na spaľovanie komunálneho odpadu alebo zariadenia, ktoré patria do rozsahu povinnosti monitorovania v rámci systému EU ETS.

a overovania v roku 2024 je uvedený v oddiele 4 sprievodného pracovného dokumente útvarov Komisie.

V roku 2024 bolo pre zariadenia akreditovaných 94 overovateľov a pre prevádzkovateľov lietadiel 17 overovateľov. V roku 2024 okrem toho 26 krajín oznámilo, že na ich území pôsobí aspoň jeden zahraničný overovateľ, pričom šesť krajín oznámilo, že majú len zahraničných overovateľov. Svedčí to o tom, že vzájomné uznávanie overovateľov medzi krajinami naďalej úspešne funguje.

Zistilo sa, že overovatelia vykazujú vysokú mieru súladu s nariadením o akreditácii a overovaní. Za rok 2024 bolo nahlásené len jedno pozastavenie akreditácie overovateľa (Rumunsko). Zároveň v prípade žiadneho overovateľa nebolo nahlásené odvolanie akreditácie. V dvoch prípadoch bol rozsah akreditácie overovateľov zúžený (Dánsko a Francúzsko). Pre porovnanie, v roku 2023 neboli nahlásené žiadne pozastavenia akreditácie ani odvolania akreditácie a boli nahlásené dve zúženia rozsahu činnosti.

Druhá revízia nariadenia o akreditácii a overovaní bola prijatá 18. júna 2025[100]. Cieľom revízie bolo:

- zabezpečiť zosúladenie s revíziami, ktoré boli zapracované do nariadenia o monitorovaní a nahlasovaní v roku 2024:
    - zahrnúť požiadavky na overovanie správ o vplyvoch leteckej dopravy, ktoré nesúvisia s emisiami CO_2, kontroly overovateľa týkajúce sa prepravy CO_2 a zachytávania a využívania CO_2, kontroly overovateľa týkajúce sa biomasy, palív z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu (RFNBO), fosílnych palív vyrobených z odpadu (RCF), syntetických nízkouhlíkových palív (SLCF) a kontroly overovateľa týkajúce sa alternatívnych leteckých palív a palív oprávnených na podporu systému ETS,
    - špecifikovať úlohu overovateľa v systéme ETS2 pre konkrétne jednoduché prípady monitorovania a ďalej zjednodušiť overovanie v takýchto prípadoch,
- zosúladiť s nariadením o bezodplatnom prideľovaní emisných kvót s cieľom zahrnúť overovanie správ o klimatickej neutralite.

11.3. Usmerňovacie dokumenty

Komisia vypracovala usmernenia[101] týkajúce sa monitorovania, podávania správ, overovania a akreditácie. Cieľom je poskytnúť príslušným orgánom, prevádzkovateľom, overovateľom a iným zainteresovaným stranám podrobné pokyny, techniky a najlepšie postupy týkajúce sa vykonávania systému EU ETS. Tieto usmernenia zohrávajú dôležitú úlohu pri zabezpečovaní integrity, transparentnosti, harmonizácie a presnosti údajov o emisiách v rámci systému EU ETS. S vývojom metodík a technológií uplatňovanie najlepších postupov a nových techník pomáha znižovať počet chýb a podporuje celkovú účinnosť systému pri znižovaní emisií skleníkových plynov.

Tieto dokumenty sa aktualizujú tak, aby sa v nich zohľadňovali revízie nariadenia o monitorovaní a nahlasovaní a nariadenia o akreditácii a overovaní. Prioritou bol všeobecný usmerňovací dokument pre zariadenia (uverejnený začiatkom roka 2025), po ktorom nasledovali usmerňovacie dokumenty pre

[100] Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2025/1192 (Ú. v. EÚ L, 2025/1192, 19.6.2025 ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1192/oj).

[101] Monitorovanie, nahlasovanie a overovanie emisií v rámci systému EU ETS, GR pre oblasť klímy, 31. augusta 2024.

prevádzkovateľov lietadiel týkajúce sa „palív z biomasy a iných palív s nulovým emisným faktorom“, usmernenia týkajúce sa overovania atď., pričom sa očakáva, že všetky tieto dokumenty budú uverejnené v druhej polovici roka 2025.

Zároveň boli začiatkom roka 2025 aktualizované všetky vzory na podávanie správ podľa nariadenia o monitorovaní, nahlasovaní a overovaní s cieľom zohľadniť nové ustanovenia týchto dvoch nariadení. Napokon sa aktualizuje usmernenie týkajúce sa monitorovania a nahlasovania v rámci systému ETS2. Usmernenie týkajúce sa akreditácie a overovania v rámci systému ETS2 bolo uverejnené v júni 2025[102]. Všetky sekundárne usmerňovacie dokumenty sa majú aktualizovať v priebehu roka 2025.

11.4. Príslušné vnútroštátne orgány

Spôsob, akým sú príslušné vnútroštátne orgány organizované pri vykonávaní systému EU ETS, sa v jednotlivých krajinách líši. V niektorých krajinách sa na vykonávaní podieľajú viaceré miestne orgány, zatiaľ čo v iných je vykonávanie centralizovanejšie. Krajiny si tieto prístupy vyberajú na základe nákladovej a časovej efektívnosti. Prehľad koordinácie medzi príslušnými orgánmi, ktoré vykonávajú systém EU ETS, je uvedený v oddiele 4 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie.

Všetky krajiny uviedli, že v roku 2024 mali aspoň jeden ústredný príslušný orgán zapojený do vykonávania systému EU ETS. V šiestich krajinách bol za všetky činnosti systému EU ETS zodpovedný len jeden ústredný príslušný orgán[103]. V prípade, že činnosti v rámci systému EU ETS riadi viacero príslušných orgánov, krajiny uviedli, že na koordináciu práce medzi týmito orgánmi používajú jedno alebo viacero rôznych riešení a nástrojov. Tieto riešenia a nástroje zahŕňajú ústredný príslušný orgán zodpovedný za monitorovanie, nahlasovanie, akreditáciu a overovanie (11 krajín), zohrávanie koordinačnej úlohy[104] (desať krajín), ústredný príslušný orgán vydávajúci záväzné pokyny a usmernenia pre miestne orgány (päť krajín), poskytovanie spoločnej odbornej prípravy pre príslušné orgány (osem krajín) a zvolávanie pravidelných zasadnutí pracovných skupín alebo stretnutí medzi orgánmi (14 krajín).

V roku 2024 neúčtovalo 16 krajín prevádzkovateľom zariadení správne poplatky za povoľovanie a schvaľovanie plánov monitorovania (rovnako ako v roku 2023). Prevádzkovatelia lietadiel v 18 krajinách takisto nemuseli platiť žiadne poplatky (17 v roku 2023). Poplatky sa medzi jednotlivými krajinami a typmi služieb výrazne líšili – približne od 19 EUR do 9 300 EUR za povolenie a schválenie plánu monitorovania zariadení a od 2 EUR do 4 700 EUR za prevádzkovateľov lietadiel. 13 krajín uviedlo, že okrem počiatočného schválenia účtuje aj administratívne poplatky v rôznych sumách za významné zmeny povolení alebo plánov monitorovania. Prehľad administratívnych poplatkov v rámci systému EU ETS je uvedený v oddiele 4 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie.

---

102 Usmerňovací dokument, *The Accreditation and Verification Regulation – ETS2 Verification Guidance* (Nariadenie o akreditácii a overovaní – Usmernenie týkajúce sa overovania v rámci systému ETS2), jún 2025.

103 Týmito krajinami boli Česko, Dánsko, Írsko, Island, Lichtenštajnsko a Taliansko.

104 Ak sú za prácu v oblasti monitorovania, nahlasovania a overovania zodpovedné regionálne/miestne orgány, príslušné dokumenty (ako sú plány monitorovania) preskúmava aj ústredný príslušný orgán s cieľom monitorovať kvalitu procesov v oblasti monitorovania, nahlasovania a overovania.

11.5. Dodržiavanie súladu so systémom EU ETS

Dodržiavanie súladu so systémom EU ETS sa overuje v ročných cykloch. Prevádzkovateľ zariadenia alebo lietadiel musí za každý rok prevádzky predložiť výročnú správu o emisiách do 31. marca nasledujúceho roka. Keď overenú správu skontroluje príslušný orgán, prevádzkovateľ musí do 30. septembra toho istého roka odovzdať počet kvót zodpovedajúci jeho overeným emisiám.

Za každú tonu emitovaného CO_2, za ktorú neboli včas odovzdané žiadne kvóty, sa v smernici o ETS ukladá pokuta vo výške 100 EUR[105]. Je to navyše k nákladom spojeným s odovzdaním príslušných kvót. Na porušenie právnych predpisov v súvislosti so systémom EU ETS sa môžu vzťahovať aj iné pokuty.

Podrobný prehľad opatrení na zabezpečenie súladu a pokút za nadmerné emisie v rámci systému EU ETS sa uvádza v oddiele 4 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie.

V cykle hodnotenia súladu v roku 2024 zostala úroveň plnenia povinností v rámci systému EU ETS veľmi vysoká. Podobne ako v posledných rokoch si prevádzkovatelia zodpovední za vyše 99 % emisií z výroby elektriny, priemyselných zariadení a z leteckej dopravy splnili svoje právne povinnosti včas.

Efektívnosť systému hodnotenia súladu sa takisto zlepšila, a to vďaka rozšíreniu používania elektronického nahlasovania. V roku 2024 používalo automatizovaný systém elektronickej výmeny údajov medzi prevádzkovateľmi zariadení alebo prevádzkovateľmi lietadiel 17 krajín. Desať krajín takisto používalo automatické IT systémy na riadenie pracovného postupu pre plány metodiky monitorovania, výročné správy o úrovni činnosti a iné výmeny informácií týkajúcich sa údajov o prideľovaní kvót.

Vzhľadom na výnimočné okolnosti 12 krajín (deväť v roku 2023) umožnilo overovateľom vykonať virtuálne návštevy na mieste[106]. V prípade 27 prevádzkovateľov zariadení a 46 prevádzkovateľov lietadiel boli virtuálne návštevy na mieste schválené príslušným orgánom. V roku 2024 bolo nariadenie o akreditácii a overovaní zmenené s cieľom rozšíriť možnosti virtuálnych návštev na mieste pre odvetvia leteckej dopravy. Overovatelia teraz môžu vykonávať virtuálne návštevy na mieste aj nad rámec prípadov okolností vyššej moci, ak sú splnené určité podmienky.

Kontroly súladu ročných správ o emisiách vykonávajú všetky krajiny, ktoré spravujú akýchkoľvek prevádzkovateľov, čo nie je prípad zariadení v Lichtenštajnsku a prevádzkovateľov lietadiel v Lichtenštajnsku a Severnom Írsku. Pokiaľ ide o rôzne typy kontrol, uvádza sa percentuálny podiel skontrolovaných správ o emisiách, pozri oddiel 4 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie. V roku 2024 Taliansko neuviedlo, aké druhy kontroly sa vykonali, všetky ostatné relevantné príslušné orgány skontrolovali úplnosť správ zo zariadení a väčšina z nich vrátane Talianska tak urobila v prípade správ od prevádzkovateľov lietadiel. Výnimku tvorili príslušné orgány vo Francúzsku, v Grécku, Lotyšsku a Nórsku, pričom Litva uviedla kontrolu emisií podľa iných zdrojov.

Príslušné orgány v 12 krajinách vykonali konzervatívne odhady v prípade 62 zariadení (približne 0,55 % všetkých zariadení, čo predstavovalo rovnakú úroveň ako v roku 2023). V prípade niektorých zariadení sa emisie odhadovali na viacero rokov, celkovo sa vykonalo 87 odhadov, z ktorých 33 sa

105 Pokuta je indexovaná v závislosti od inflácie.

106 Článkom 34a nariadenia o akreditácii a overovaní sa overovateľovi umožňuje vykonať virtuálnu návštevu na mieste, ak mu mimoriadne a nepredvídateľné okolnosti bránia miesto navštíviť. Návštevy na mieste sa umožňujú len po schválení príslušným orgánom a ak sú splnené určité podmienky.

týkalo roku 2024 a zvyšok boli konzervatívne odhady predchádzajúcich rokov. Konzervatívny odhad emisií podľa článku 70 nariadenia o monitorovaní a nahlasovaní sa vykonal v prípade, že ročné správy o emisiách neboli predložené včas, ak bolo vydané negatívne overovacie stanovisko, pretože z dôvodu zúženého rozsahu, podstatne skreslených údajov alebo nesúladu nie je poskytnutá dostatočná jasnosť na to, aby bolo možné s primeranou istotou konštatovať, že správa neobsahuje podstatne skreslené údaje. Takýto odhad sa vykoná aj vtedy, keď sa zistí, že správa o emisiách nie je v súlade s nariadením o monitorovaní a nahlasovaní.

Konzervatívne odhady pre leteckú dopravu uviedli tri krajiny (tri aj v roku 2023) a tieto odhady sa týkajú 17 prevádzkovateľov lietadiel (22 v roku 2023).

Kontroly vykonávané príslušnými orgánmi sú naďalej dôležité ako doplnok k práci overovateľov. 18 krajín uviedlo, že okrem kontroly správ o emisiách vykonali aj kontroly na mieste v zariadeniach (19 v roku 2023). Päť krajín[107] nahlásilo, že vykonali kontroly na mieste v leteckej doprave (tri v roku 2023).

V roku 2024 dostalo 31 zariadení v deviatich krajinách pokutu za to, že neodovzdali dostatočné množstvo emisných kvót na pokrytie svojich nahlásených emisií (nadmerné emisie). V leteckej doprave nahlásilo pokuty za nadmerné emisie šesť krajín v prípade jedenástich prevádzkovateľov lietadiel. Pokiaľ ide o emisné povinnosti pre zariadenia, v 12 krajinách[108] bolo nahlásených celkovo 47 porušení, ktoré viedli k 36 pokutám v celkovej výške 476,5 milióna EUR, k formálnym varovaniam alebo formálnym oznámeniam. V prípade zariadení, ktoré požiadali o bezodplatné pridelenie emisných kvót, boli v troch krajinách zaznamenané štyri porušenia[109], z ktorých dve viedli k pokutám v celkovej výške 0,07 milióna EUR.

V oblasti letectva bolo nahlásených 19 porušení v šiestich krajinách[110], z ktorých 13 viedlo k peňažným pokutám v celkovej výške 4,1 milióna EUR. Hlavnými dôvodmi boli nedodržanie termínov na predloženie správ o emisiách a neodovzdanie požadovaných kvót.

11.6. Vykonávací rámec pre námornú dopravu

Rámec požiadaviek na monitorovanie, nahlasovanie, overovanie a akreditáciu vzťahujúcich sa na námornú dopravu vychádza z rámca stanoveného pre iné odvetvia v rámci EU ETS s potrebnými úpravami. Nariadenie o monitorovaní, nahlasovaní a overovaní emisií z námornej dopravy bolo revidované v roku 2023 s cieľom umožniť rozšírenie systému EU ETS na námornú dopravu, najmä rozšíriť rozsah pôsobnosti systému monitorovania, nahlasovania a overovania na CH_4 a N_2O (od roku 2026) a stanoviť pravidlá určovania emisií z lodí v rozsahu pôsobnosti systému EU ETS a ich agregácie na úrovni lodných spoločností. Príslušné delegované akty na vykonávanie systému boli prijaté v roku

107 Ďalšie dve krajiny (Lichtenštajnsko a Severné Írsko) nespravujú žiadnych prevádzkovateľov lietadiel.

108 Medzi týchto 12 krajín patrí Česko (5), Španielsko (1), Francúzsko (4), Chorvátsko (5), Taliansko (3), Lotyšsko (1), Litva (2), Maďarsko (6), Holandsko (1), Poľsko (18), Fínsko (1) a Švédsko (1).

109 Týmito tromi krajinami sú Lotyšsko (1), Maďarsko (1) a Švédsko (2).

110 Týmito šiestimi krajinami sú Dánsko (2), Španielsko (6), Chorvátsko (2), Taliansko (6), Lotyšsko (2) a Švédsko (1).

2023 a následne Komisia vypracovala súbor usmerňovacích dokumentov s cieľom pomôcť zainteresovaným stranám dodržiavať ich právne povinnosti[111].

11.6.1. Monitorovanie a nahlasovanie emisií

Od lodných spoločností sa od roku 2018 vyžaduje, aby monitorovali a nahlasovali emisie v súlade s nariadením o monitorovaní, nahlasovaní a overovaní emisií z námornej dopravy, podľa ktorého musia spoločnosti poskytovať plány monitorovania, správy o emisiách a správy o overení za každú loď, za ktorú sú zodpovedné. Od roku 2024 musia takisto poskytovať údaje za jednotlivé spoločnosti s dodatočnými údajmi nahlásenými v rámci systému EU ETS, pričom musia poskytnúť súhrnnú správu o všetkých svojich lodiach.

Na tento účel sa vyžaduje len jeden proces monitorovania a nahlasovania, hoci údaje, ktoré sa majú nahlasovať v rámci systému EU ETS, sa môžu do určitej miery líšiť od údajov, ktoré sa majú nahlasovať podľa nariadenia o monitorovaní, nahlasovaní a overovaní emisií z námornej dopravy, napr. pokiaľ ide o rozsah (skleníkové plyny, pokrytie plavieb) a rôzne uplatniteľné výnimky stanovené v smernici o EU ETS. Spoločnosti pôsobiace v rámci rozsahu pôsobnosti systému EU ETS musia okrem toho spĺňať dodatočné požiadavky, aby sa zabezpečilo, že budú plniť svoje povinnosti podľa smernice o EU ETS (napr. nechať si plán monitorovania schváliť príslušným riadiacim orgánom, otvoriť si holdingový účet prevádzkovateľa námornej dopravy v registri Únie atď.) v porovnaní s tými spoločnosťami, ktoré pôsobia len v rámci rozsahu pôsobnosti monitorovania, nahlasovania a overovania emisií z námornej dopravy.

V roku 2024 predložilo správy o emisiách na úrovni spoločnosti 3 313 lodných spoločností, ktoré sa týkali 13 627 lodí. Tieto spoločnosti nahlásili 138,3 Mt CO_2 v rámci širšieho rozsahu monitorovania, nahlasovania a overovania[112] z používania 44,7 milióna tony paliva, z čoho lodné fosílne palivá[113] predstavovali 99,4 % nahlásenej spotreby[114] a 0,6 % malo pridelený nulový emisný faktor.

Nahlásené overené emisie na úrovni spoločnosti v rámci rozsahu pôsobnosti monitorovania, nahlasovania a overovania sa znížili, ako je zaznamenané v databáze THETIS-MRV, aby sa po uplatnení príslušných pravidiel určili emisie v rámci rozsahu EU ETS: pridelenie nulového emisného faktora pre oprávnené palivá (0,7 Mt), geografický rozsah pôsobnosti systému ETS obmedzený na 50 % ciest mimo EHP (48,6 Mt), zachytávanie a ukladanie uhlíka a zachytávania a využívania uhlíka (56 ton)

---

111 V čase prípravy tohto dokumentu boli dokončené tri hlavné usmerňovacie dokumenty v rokoch 2024/2025, ktoré sú v súčasnosti verejne dostupné: všeobecné usmernenie pre lodné spoločnosti týkajúce sa monitorovania, nahlasovania a overovania v rámci ETS (usmerňovací dokument č. 1), všeobecné usmernenie týkajúce sa postupu schvaľovania plánov monitorovania riadiacimi orgánmi (usmerňovací dokument č. 2) a všeobecné usmernenie týkajúce sa akreditácie a overovania (usmerňovací dokument č. 3).

112 Tento údaj zahŕňa emisie z lodí, za ktoré sú zodpovedné lodné spoločnosti pôsobiace v rámci rozsahu pôsobnosti systému EU ETS, s výnimkou tých lodí a činností, ktoré patria len do rozsahu pôsobnosti nariadenia o monitorovaní, nahlasovaní a overovaní (napr. z dôvodu hrubej priestornosti, typu lode), a nezahŕňa emisie metánu a oxidu dusného. Údaje uvedené v tomto oddiele boli získané z databázy THETIS-MRV, ako boli nahlásené v správach na úrovni spoločnosti predložených lodnými spoločnosťami 15. októbra 2025.

113 Palivá patriace do triedy palív „fosílne palivá“ v súlade s klasifikáciou podľa časti A prílohy I k nariadeniu (EÚ) 2015/757.

114 Podobne ako v predchádzajúcich obdobiach nahlasovania v rámci systému monitorovania, nahlasovania a overovania emisií z námornej dopravy pred rozšírením systému EU ETS na námornú dopravu sa lodné spoločnosti pri určovaní emisií spoliehali výlučne na prístup výpočtu.

a výnimky pre malé ostrovy, pre zmluvy o poskytovaní verejných služieb a záväzky verejnej služby a pre najvzdialenejšie regióny (3,9 Mt)[115].

11.6.2. Overovanie a akreditácia

Pokiaľ ide o odvetvia v rámci ETS, overovateľ pôsobiaci v systéme ETS pre námornú dopravu musí byť akreditovaný vnútroštátnym akreditačným orgánom v súlade s nariadením o akreditácii a overovaní a normou ISO 14065 (medzinárodná norma ISO). Overovateľ vykonáva rôzne činnosti požadované v nariadení o monitorovaní, nahlasovaní a overovaní s cieľom skontrolovať vykonávanie plánu monitorovania a údaje v správach lodnej spoločnosti, a to na úrovni lode aj spoločnosti.

V roku 2024 pôsobilo v oblasti monitorovania, nahlasovania a overovania emisií z námornej dopravy 22 akreditovaných overovateľov. Zistilo sa, že overovatelia vykazujú vysokú mieru súladu s pravidlami o akreditácii a overovaní. Za rok 2024 nebolo hlásené žiadne pozastavenie akreditácie overovateľa ani odobratie akreditácie overovateľa.

11.6.3. Riadiace orgány

V záujme bezproblémového a účinného fungovania systému EU ETS je každá lodná spoločnosť priradená k jednému riadiacemu orgánu v jednom členskom štáte. Je to členský štát, ktorému lodná spoločnosť predkladá na schválenie plán monitorovania, overenú ročnú správu o emisiách a správu o emisiách na úrovni spoločnosti a ktorý spravuje účet lodnej spoločnosti v registri. Každá lodná spoločnosť je priradená k svojmu riadiacemu členskému štátu na základe pravidiel stanovených v smernici o EU ETS[116].

11.6.4. Dodržiavanie súladu so systémom EU ETS v prípade námornej dopravy

Rok 2025 bol prvým rokom, keď sa na základe údajov za rok 2024 v rámci systému EU ETS odovzdávali kvóty na emisie z námornej dopravy. Lodné spoločnosti odovzdali kvóty za viac ako 99 % požiadaviek[117] na odovzdanie v zákonnej lehote.

11.6.5. Vykonávanie systému ETS2

Nariadenie o monitorovaní a nahlasovaní a nariadenie o akreditácii a overovaní zahŕňajú aj požiadavky na monitorovanie, nahlasovanie, overovanie a akreditáciu v rámci vykonávania systému ETS2. V záujme uľahčenia vykonávania nového systému Komisia pripravila usmerňovacie dokumenty a vzory pre príslušné vnútroštátne orgány, regulované subjekty a overovateľov[118].

- všeobecné usmernenie týkajúce sa nariadenia o monitorovaní a nahlasovaní pre regulované subjekty v rámci systému ETS2,
- vzor plánu monitorovania pre regulované subjekty,
- vzor ročnej správy o emisiách pre regulované subjekty,

115 Ďalších 0,5 Mt sa odpočítalo po dobrovoľnom uplatnení odpočtu pre lode ľadovej triedy.
116 Článok 3gf smernice o EU ETS.
117 Výška nahlásených emisných kvót, ktoré sa majú odovzdať, sa určuje na základe údajov nahlásených spoločnosťami v registri Únie k 1. októbru 2025.
118 ETS2:odvetvie budov, odvetvie cestnej dopravy a ďalšie odvetvia, GR pre oblasť klímy.

– usmernenie týkajúce sa akreditácie a overovania v rámci systému ETS2,

– vzor správy o overení v rámci systému ETS2.

12. Systém EU ETS v kontexte riadenia EÚ v oblasti klímy a energetiky

Systém EU ETS funguje v širšom kontexte riadenia EÚ v oblasti klímy a energetiky vrátane smernice o energetickej efektívnosti (smernica 2023/1791)[119], ktorá bola prepracovaná ako súčasť balíka reforiem Fit for 55. Cieľom uvedenej smernice je dosiahnuť úspory energie stanovením cieľov a povinností pre členské štáty a spoločnosti. Pri výbere politických opatrení a krokov na tento účel treba zohľadniť signál o cene uhlíka v rámci systému EU ETS pre emisie oxidu uhličitého. V článku 35 ods. 1 smernice o energetickej efektívnosti sa vyžaduje, aby Komisia vo výročnej správe o fungovaní európskeho trhu s uhlíkom (v tejto správe) zohľadnila vykonávanie uvedenej smernice.

Revidovanou smernicou o energetickej efektívnosti sa zavádzajú nové pravidlá na zníženie konečnej spotreby energie na úrovni EÚ o 11,7 % v roku 2030 v porovnaní s prognózami referenčného scenára EÚ na rok 2020. Na dosiahnutí tohto cieľa sa musia podieľať všetky členské štáty. Na tento účel stanovili indikatívne národné príspevky a trajektórie vo svojich aktualizovaných integrovaných národných energetických a klimatických plánoch (NEKP) podľa nariadenia o riadení. Členské štáty museli predložiť svoje konečné aktualizované NEKP do 30. júna 2024.

V máji 2025 Komisia uverejnila svoje celoúnijné posúdenie NEKP po ich aktualizáciách s cieľom zohľadniť ciele do roku 2030[120]. K posúdeniu bol pripojený pracovný dokument útvarov Komisie, v ktorom sa uvádzalo individuálne posúdenie prvých 23 predložených plánov[121]. Komisia následne v októbri 2025 uverejnila svoje posúdenie konečných NEKP Estónska a Slovenska[122]. Belgicko predložilo svoj konečný NEKP v októbri 2025. Poľsko je jediným členským štátom, ktorý ešte nepredložil svoj konečný aktualizovaný NEKP. Zistenia analýzy aktualizovaných NEKP sa rozoberajú aj v správe o pokroku opatrení v oblasti klímy za rok 2025[123].

Signál o cene uhlíka systému EU ETS sa využíva pri hodnotení investícií a opatrení týkajúcich sa energetickej efektívnosti v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje. Členské štáty využívajú príjmy z aukcií zo systému EU ETS aj na financovanie zlepšení energetickej efektívnosti (pozri kapitolu 8). Pokiaľ ide o príjmy zo systému obchodovania s emisiami za rok 2024, 15 členských štátov uviedlo, že 3,3 miliardy EUR použili na financovanie 63 projektov týkajúcich sa energetickej efektívnosti. Tieto investície zahŕňali investície do tepelnej modernizácie verejných a súkromných budov, poradenstvo v oblasti energetickej efektívnosti, efektívne verejné osvetlenie, efektívne systémy vykurovania a chladenia vrátane diaľkového vykurovania, ako aj výskum a vývoj, a to všetko s cieľom znížiť spotrebu energie.

---

119 Smernica (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023, ktorou sa mení nariadenie (EÚ) 2023/955 (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 231, 20.9.2023).

120 COM(2025) 274 final – Celoúnijné posúdenie konečných aktualizovaných národných energetických a klimatických plánov – Dosahovanie cieľov Únie v oblasti energetiky a klímy do roku 2030, 27. mája 2025. Pozri sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie.

121 Pozri poznámku pod čiarou č. 121.

122 Posúdenie Komisie týkajúce sa konečných aktualizovaných NEKP Estónska a Slovenska (SWD/2025/282).

123 https://climate.ec.europa.eu/eu-action/climate-strategies-targets/progress-climate-action/eu-climate-action-progress-report-2025_sk.

13. Prepojenie systému EU ETS a švajčiarskeho systému ETS

Od roku 2020 sú systém EU ETS a švajčiarsky systém ETS prepojené prostredníctvom medzinárodnej dohody medzi EÚ a Švajčiarskou konfederáciou. Znamená to, že kvóty vydané v jednom systéme možno odovzdať za emisie vytvorené v ktoromkoľvek z týchto dvoch systémov. Vďaka prístupu k väčšiemu trhu môžu prevádzkovatelia zvýšiť nákladovú efektívnosť a majú viac možností na znižovanie emisií. V dohode o prepojení systémov[124] sa stanovujú podmienky a požiadavky, na základe ktorých sú oba systémy prepojené. Zavádza sa ňou aj mechanizmus na zabezpečenie dodržiavania podmienok prepojenia podľa článku 25 smernice o ETS.

Začlenenie leteckej dopravy do dohody o prepojení systémov bolo zásadnou požiadavkou EÚ. Švajčiarsko na základe článku 6 dohody uplatňuje rovnaký prístup k pravidlám týkajúcim sa geografického pokrytia, emisného stropu a prideľovania kvót ako systém EU ETS. V súlade s článkom 7 dohody o prepojení systémov to tak je naďalej aj v rámci revidovanej smernice o ETS.

Na švajčiarske vnútroštátne lety a lety smerujúce na letiská v EHP sa vzťahuje švajčiarsky systém ETS, kým lety smerujúce z EHP do Švajčiarska patria do systému EU ETS. Týmto dojednaním sa zachováva environmentálna integrita oboch systémov. Systém EU ETS aj švajčiarsky ETS sa vzťahujú na príslušné odlety do Spojeného kráľovstva a lety do najvzdialenejších regiónov EÚ a z nich.

V tabuľkách 16 a 17 v oddiele 5 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie sa porovnávajú kľúčové údaje pre oba systémy v roku 2024 – emisné kvóty obchodované formou aukcie, bezodplatne pridelené emisné kvóty a overené emisie, a to za prevádzkovateľov zariadení, ako aj prevádzkovateľov lietadiel. Z ich porovnania vyplýva, že kompatibilita oboch systémov nie je otázkou veľkosti, ale kvalitatívnych požiadaviek, rovnakých podmienok a opatrení na zabezpečenie integrity trhu.

V súlade s dohodou o prepojení bolo medzi registrami oboch systémov vytvorené priame prepojenie, ktoré umožňuje prevody kvót medzi oboma systémami. Od roku 2024 sa počet prenosov medzi oboma systémami, t. j. denné vykonávanie transakcií, výrazne zvýšil, a to zo 156 v roku 2023 na takmer 800 v roku 2024, čo umožnilo účastníkom trhu zo Švajčiarska aj EÚ konať, ako keby boli na jednom trhu, čím sa zvyšuje likvidita na prepojenom trhu. Prevody medzi systémami (registrami) sa vykonávajú denne, od pondelka do piatka, s výnimkou konkrétnych dátumov viazaných na sviatky.

V tabuľkách 8 a 9 sa uvádzajú účinky prepojenia medzi systémom EU ETS a švajčiarskym systémom ETS v roku 2024. Je v nich znázornený rozsah, v akom podniky v oboch systémoch použili na splnenie povinností kvóty vydané v druhom systéme.

Celkovo regulované subjekty v systéme EU ETS (zariadenia aj prevádzkovatelia lietadiel) použili v roku 2024 na splnenie povinností 1 578 101 kvót vydaných vo švajčiarskom systéme ETS. To je takmer o 440 000 kvót viac ako v roku 2023 a takmer o 605 000 kvót viac ako v roku 2022, čo znamená väčšie využitie flexibility, ktorú poskytuje prepojenie medzi systémom EU ETS a švajčiarskym systémom ETS, ako aj neustále rastúca informovanosť a akceptovanie tohto prepojenia.

Zariadenia v systéme EU ETS využili výrazne viac kvót pre leteckú dopravu vydaných v rámci švajčiarskeho systému ETS ako v predchádzajúcom roku (približne 355 000 v roku 2024 v porovnaní

[124] Dohoda medzi Európskou úniou a Švajčiarskou konfederáciou o prepojení ich systémov obchodovania s emisiami skleníkových plynov (Ú. v. EÚ L 322, 7.12.2017).

so 100 000 v roku 2023). Zvýšilo sa aj využívanie všeobecných kvót švajčiarskeho systému ETS (približne 700 000 v roku 2024 v porovnaní so 425 000 v roku 2023).

Počet všeobecných kvót švajčiarskeho systému ETS, ktoré prevádzkovatelia lietadiel v EÚ využili na dosiahnutie súladu s povinnosťami v roku 2024, zostal stabilný približne na úrovni 49 000 (v porovnaní s 50 000 v roku 2023). Počet švajčiarskych emisných kvót pre leteckú dopravu, ktoré prevádzkovatelia lietadiel využili na dosiahnutie súladu s povinnosťami v rámci systému EU ETS, sa znížil približne z 560 000 v roku 2023 približne na 470 000 v roku 2024.

V relatívnom vyjadrení dosiahli emisné kvóty vydané v rámci švajčiarskeho systému ETS úroveň okolo 0,14 % z celkového množstva odovzdaných kvót v rámci systému EU ETS v roku 2024. Predstavovali však väčší podiel vo výške 31,5 % všetkých kvót švajčiarskeho systému ETS v uvedenom roku.

Vo švajčiarskom systéme ETS prevádzkovatelia leteckej dopravy v roku 2024 výrazne zvýšili používanie emisných kvót systému EU ETS (79,6 %) v porovnaní s rokom 2023 (51,08 %). Vo švajčiarskom systéme ETS zariadenia použili na splnenie povinností v roku 2024 vyšší podiel emisných kvót EU ETS (5,19 %) v porovnaní s rokom 2023 (11,6 %). Počas týchto dvoch rokov zariadenia vo švajčiarskom systéme ETS nepoužili kvóty systému EU ETS pre leteckú dopravu na splnenie povinností. V relatívnom vyjadrení predstavovali emisné kvóty EU ETS 31,37 % všetkých emisných kvót odovzdaných v rámci švajčiarskeho systému ETS.

V tabuľke 10 je zhrnutý objem kvót (všeobecných kvót aj kvót pre leteckú dopravu) prevedených v mene účastníkov trhu medzi systémom EU ETS a švajčiarskym systémom ETS od roku 2020. Historická bilancia vykazuje čistý odlev 1 284 657 emisných kvót zo systému EU ETS do švajčiarskeho systému. Treba však uviesť, že tento údaj môže zahŕňať opätovné prevody týchto emisných kvót.

Tabuľka8. Jednotky použité na splnenie povinností vo registri Únie v roku 2024. Údaje získané z registra Únie 01. októbra 2025.

Zariadenia	**Bezodplatné prideľovanie emisných kvót a obchodovanie formou aukcie**	**Overené emisie**	**Odovzdané jednotky**	**Emisné kvóty EU ETS**		**Emisné kvóty švajčiarskeho systému ETS**	
				Všeobecné	*Letecká doprava*	*Všeobecné*	*Letecká doprava*
	1 089 612 748	1 033 244 671	1 029 808 309	1 025 571 370	3 428 201	701 150	357 341
	% z celkového rozpočtu			99,59	0,31	0,07	0,03
Prevádzkovatelia lietadiel	**Bezodplatné prideľovanie emisných kvót (aj v rámci švajčiarskeho systému ETS)** a **obchodovanie formou aukcie**	**Overené emisie (vrátane emisií v rámci švajčiarskeho systému ETS)**	**Odovzdané jednotky**	**Emisné kvóty EU ETS**		**Emisné kvóty švajčiarskeho systému ETS**	
				Všeobecné	*Letecká doprava*	*Všeobecné*	*Letecká doprava*
	24 270 111	62 247 419	61 645 450	43 299 227	17 826 613	49 077	470 533
	% z celkového rozpočtu			70,24	28,92	0,08	0,76

Tabuľka 9. Jednotky použité na splnenie povinností vo švajčiarskom registri v roku 2024. Pojmom prevádzkovatelia lietadiel sa označujú prevádzkovatelia, ktorých spravuje Švajčiarsko.

Zariadenia	**Bezodplatné prideľovanie emisných kvót a obchodovanie formou aukcie**	**Overené emisie**	**Odovzdané jednotky**	**Emisné kvóty EU ETS**		**Emisné kvóty švajčiarskeho systému ETS**	
				Všeobecné	*Letecká doprava*	*Všeobecné*	*Letecká doprava*
	3 891 680	3 694 355	3 677 899	191 006	0	3 433 205	53 688
	% z celkového rozpočtu			5,19	–	93,35	1,46
Prevádzkovatelia lietadiel	**Bezodplatné prideľovanie emisných kvót (vrátane systému EU ETS) a obchodovanie formou aukcie**	**Overené emisie (vrátane emisií v rámci systému EU ETS)**	**Odovzdané jednotky**	**Emisné kvóty EU ETS**		**Emisné kvóty švajčiarskeho systému ETS**	
				Všeobecné	*Letecká doprava*	*Všeobecné*	*Letecká doprava*
	1 118 087	1 990 349	1 990 349	1 301 096	283 515	3 372	402 366
	% z celkového rozpočtu			65,3	14,24	0,17	20,22

Tabuľka 10. Prevody emisných kvót medzi systémom EU ETS a švajčiarskym systémom ETS (2020 – 2024)

Rok	2020	2021	2022	2023	2024	**Spolu**
Prevod zo systému EU ETS do švajčiarskeho systému ETS	475 679	1 051 360	1 714 499	2 603 612	1 591 527	**7 436 677**
Prevod zo švajčiarskeho systému ETS do systému EU ETS	0	1 523 770	1 215 662	1 837 292	1 575 296	**6 152 020**
Zostatok	**1 284 657**					

14. Zhrnutie

V správe sa poskytuje komplexné zhrnutie fungovania systému EU ETS v roku 2024 a v prvej polovici roka 2025. Preukazuje sa, že systém naďalej dobre funguje, pričom sa opiera o komplexný a účinne vykonávaný rámec. Vysvetľujú sa v nej aj všetky zmeny tohto rámca, ktoré nadobudli alebo čoskoro nadobudnú účinnosť, najmä úprava stropu na rok 2026.

Emisie zo zariadení naďalej klesali, čo bolo spôsobené zvýšením podielu obnoviteľných zdrojov energie a jadrovej energie v energetickom mixe a zníženou závislosťou od fosílnych palív. Vďaka tomuto vývoju sú emisie v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami približne o 50 % nižšie ako v roku 2005 a sú na dobrej ceste k dosiahnutiu cieľa ETS na rok 2030.

Dosiahnutie väčšieho zníženia emisií v rámci systému EU ETS v roku 2024 umožnil trvalý silný signál o cene uhlíka. Podľa hodnotenia orgánu ESMA zostal trh s uhlíkom v EÚ v roku 2024 stabilný a naďalej fungoval v súlade so základnými trhovými princípmi.

Významným zdrojom financovania opatrení v oblasti klímy a energetickej transformácie zostávajú aj príjmy zo systému na obchodovanie s emisiami, ktoré v roku 2024 dosiahli 38,8 miliardy EUR a rozdelili sa predovšetkým do štátnych rozpočtov, ako aj do Inovačného fondu ETS a Modernizačného fondu ETS a do Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti pre plán REPowerEU. Celkové príjmy zo systému EU ETS doteraz presiahli 230 miliárd EUR.

Celkovo sa v správe dokumentuje fungovanie systému EU ETS ako jedného z hlavných politických stimulov pre investície do prechodu na čistý priemysel, inovácie a modernizáciu.